GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.
Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.
Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.
All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.
If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

Universitetsbiblioteket

Vitt.
Sv.

Utan Smink

af

Per Weiland.

Dömen icke efter ansigtet,
utan dömen en rätt dom.
Joh. 7: 24.

Stockholm,
Albert Bonniers förlag.

Weilands tryckeri, Upsala 1887.

Landsvägsdam

eller

Förord *).

"Det hände säj en afton allt uti staden Lund
En jungfru gick spatserande en stilla aftonstund,
Då möter hon på vägen en målaregesäll, ja säll,
O glad va han tillika, o Palmqvist va hans namn..."

Sångaren var en undersätsig person med bindel på ryggen, knölpåk i handen och en god strupe.

»Go' da'!»

»Go' ättermiddes!»

»Vet herrn om dänne väjen går te —?»

»Dä tror ja' inte dän gör.»

»De ha sagt — — —»

»Ja dä vill säj som så, väjen går ingenstans, dän ligger där dän ligger, där ligger dän, män går man åt dän, kommer man allt te Kassalösa älla va' kassingen dä va'.»

»Ska' herrn också kanske gå dit?»

»Ja'! ja' ska' länger åsta', begriper herrn, för ja' ä liksom ute på upptäcktsresa, förstår herrn, för se dä ä liksom lite förnämt nu för ti'en, o se ska' herrn för resten veta att ja' ä inte mer o inte minner än målaregesäll. Hva' ä herrn förrestens, som inte angår mej?»

»Jo ja' ä skomakare.»

---

*) Torken glasögonen, I literaturbedömande, konstförståndige skomakaresvenner.

»Skomakare! Fy böflar, stöflar!

Skomakarn syr uppå stöflar och på sko', filiock, filiock,
O bäckig ä han, ja dä må alla tro, filiock, filiock,
För han drar risper, ja han drar ri, ri, ri,
Ja han drar sper, sper, sper, ja han drar risp!"

»Jae, hva' dä anbelangar mä dän beträffenheten så kan» — — —

»Så kan kanske en målaregesäll o en skomakaregesäll ändå va' lika goa i poängen, hvaba?»

»Jaha, så dära omträntt.»

»Bi kons! nickt så hessig, som tyskarne säj; dä beror på frå' hvilken sida man ser saken, begriper herrn, för ja' ska' säj herrn att hvar sak har sin finmålade och lackerade sida o sin ogrundade älla omålade sida, förstår herrn. Män nu vill vi förrestens inte nedtränga i den jemförande metrologien. Ja' ska' säj herrn ja' va' i läran i Lund o där fick ja' min uppfostring bå' i målning o filosofi o flickologi; män nu vill' vi inte tala mer om dä, hva tycks om visan?»

»Jaså. Jo ja ska' säj herrn min opartiska mening o dän ä att dän ä under all kritik, för där ä fel meter i den, o där ä fel i sänsuren mä. Hade nå'n af Sverges större poetatis, som dä heter på latinskan älla bardor, som vi svenskar kalla' dom förr i verlden ingan kristendomen kom te Tule, älla Skandinavien som dä nu hetter, fått, om ja' så vill uttrycka mäj, vederbörligen klacklappat visan, hade hon kanske kunnat bli estetisk sjongbar för dom som förstå nå't. För ja' ska' säj herrn en liten sak o dä ä att ja' förstår mej på literaturen, för se ja' va' bekant mä en typograf, en rikti typograf! o ja' jalp han många gånga att bedöma böcker o tocket där, då redaktören va' sysselsatter mä klippning älla klistring, så han inte sjelf hade ti' te resanksäring, som dä kallas.»

»Hasch! Språka inte smorläder för mäj! Ja' vet bäst hva' den visan duger te, o sämmer bråte än den kan

va' ha' vatt oppmålad bå' i tidningar o böcker, bedriper herrn. Dä där:

För han drar risper, ja han drar ri. ri. ri,
Ja han drar sper, sper, sper, ja han drar risp

ä så målande så man kan inte se nå't qvickare.

Men nu vill vi inte tala mer om dä. Dä va' i alla fall roligt kom ut för en så bildader kar' som herrn ä'; för bildning ä ändå liksom ett slags ekmålning: dä gör att en furebit inte blir ett dogg sämmer än en ekeplanka. Ja dä ä då visst o sannt dä ä nå't förunderligt mä dän bildningen; dä ä ändå, för o tala på skomakarespråket, liksom ett slags collanolja: den utestänger bå' värme o köld o väta, för lädret vulkaniseras som dä kallas, begriper herrn.»

UTAN SMINK.

Upp!

Vak upp, vak upp! Det dagas i öster;
Snart dimman skingras af morgonvinden.
Snart solen, helsad af tusen röster,
Skall jaga mörkret sin kos.
Upp! Upp till arbete och strid;
Din hvilotid
Är förgången.

Redaktören.

Han klipper, klistrar och skrifver,
Sitt blad han fyller,
Uppletar med allvar och ifver
Hvad nytt som fins.

Så läser han långa lappar,
Som fresta ögat;
Det korrekturet förslappar
Till sist hans själ.

Han allmänheten skall göda,
Hon pockar, skriker.
Hvad har han som lön? Jo möda,
Det är hans lott.

Men tidningsbolaget vinner
Rätt vackra fyrkar,
Det lönen för arbetet finner,
Den är dess lott.

En suck — af lättnad? — han drager;
Så blef det midnatt;
Arbetet slutadt. Han tager
Nu rocken på.

Hans öfverrock är nog sliten,
Herr redaktörens,

Förr var den kanske för liten,
Men nu? för stor.

Ideernas man ses vandra
Åt öde gatan;
I morgon så läsa andra
Hvad godt han tänkt.

De gäspa åt allvarsorden
I samhällsfrågan;
Bedrägerierna, morden
Dem sluka de.

De grina åt kåseriet,
En droppe hjertblod;
Ej illa det tokeriet!
Herr redaktör.

Styfbarnet.

På kyrkbacken tittade solen varmt,
För allt hon hade en blick,
Hon såg nog barnet, som, fattigt och armt,
Der utanför kyrkan gick.
Det hade ej söndagskläder, ty då
Nog kyrkvaktarn gifvit det lof att gå
Dit in för att lyssna på.

Men systern med sitt mörkbruna hår
Och med sin drömmande blick,
Hon, som nu var i sin lefnads vår,
Väl hade ett bättre skick;
Ty hon kom in under orgelns brus,
Och främsta platsen i Herrans hus
Hon tog sig förutan krus.

Hvar helst de kommo, det var nu så,
Hon togs med glädje emot;
Men hennes broder fick oftast gå,
Bortjagad med hån och hot.
De flesta, med eller utan skäl,
Helt gerna velat slå pilten ihjel.
Ej mången ville hans väl.

Der hemma hungrade han och svalt,
Nu sedan han styffar fått.

Hans syster åter hon erhöll allt,
Hon länge konsten förstått
Att tjusa styffadern som en hvar;
Hon var så älsklig, hon var så rar,
Hon alltid togs i försvar.

Men växblott pilt! Då du stor och stark
En gång med senor af jern
Har lockat skördar ur öde mark
Och blifvit den svages värn
Och lossat fjettrarne på hvar träl —
Då skola alla, ej utan skäl,
Helt säkert vilja ditt väl.

Din styffar åldras. Den blinde Tro
Snart nog står vid grafvens rand;
Då kan du fridfullt i hemmet bo;
Tag då din syster om hand:
Hon, Känslan, lidit af smickrets röst;
Du slute henne, Förstånd, till ditt bröst,
I varen hvarandras tröst.

Skolkamraterna.

I samma skola de hade gått,
De suttit i samma klass,
Och stryk tillsammans de ofta fått.
Då voro de goda vänner,
Johan och Adolf Eugen.

Med lexan en då den andre halp,
De hulpos med månget spratt.
I tanken togo de mången skalp
Bland krigiska indianer.
Godt gry i båda då fans.

Så kommo de ut i lifvets strid
Att kämpa på skilda håll.
De råkades efter långlig tid,
Och båda hade nu pröfvat
På mycket, så ondt som godt.

Den ene blifvit så kall, så stel,
Så hög, så stolt, så förnäm.
Den andre hade så många fel;
På ytan helt rå och cynisk
Och innerst — en idealist.

»Nej tjenis, Adolf, se ä' dä du!»
Herr Adolf gick tyst förbi.

De fordom varit vänner — men nu? . . .
Antastas på öppen gata,
Det gick dock något för långt!

Om endast han haft en bättre rock
Och något ädlare skick!
Men nu? — Man måste väl tänka ock
Uppå sig sjelfver en smula;
Man får vara realist.

Brottslingen.

Hvem kände alla de strider
Hans inre kämpade ut
Förr än det uppå den kampen
Blef ett så fruktansvärdt slut.

Så blef den arme en brottsling.
Han mördade kanske och stal.
Åt brottet man bäfvande ryste.
Han kände ej ånger och qval.

Han var en förhärdad usling;
Ej straff fans, honom för svårt.
— Det straffet skall uppmjuka hjertat!
Ett hjerta, som blifvit så hårdt? —

Du dygdiga, ädla och rena
Och aktade menniskobarn
Med heliga helgonaminen,
Ej fallen i satans garn;

Om du hade pröfvats i striden,
Den brottslige genomgått,
Ho vet om du bättre än denne
Uti det profvet bestått.

Du jette med dvergahjertat,
Som lidandet städse fann döf;
— Du söker att skyla blygden
Med dygdens fikonalöf; —

Han egde kanske ett hjerta,
Då var han ej hård och kall!
Ho vet om hans varma hjerta
Ej först bragte honom på fall. —

Hans brott, förfärande, gräsligt,
Kan icke försvaras! — Nog sant;
Men såg du de medel-atomer,
Som förde till afgrundens brant?

Och täljde du alla de strider,
Hans inre kämpade ut
Förr än det uppå den kampen
Blef detta sorgliga slut.

Ljus!

Ljus, mera ljus!
Belys hvarje mörkrets näste,
Som hittills dolts uti städadt skick
För hopens blick
I hvilket lögnen sitt fäste
Har kunnat få;
Det kan ej bestå,
Om det framdrages i ljuset.

Fram.

Fram, ärligt fram med allt, du vill och tänker!
Om dårars flock dig ej beundran skänker,
Om alla »visa» sina skallar rista
Och kalla dig en galning — till ditt sista
Du vare ärlig. Ärligt varar längst.

Så mången ännu sin beundran skänker
Åt denna sats — fernissad så han blänker —
»Man bör ej säga allt det som man tänker».
Ett ärligt kryphål för en jesuit,
En gammal lögn, af ålder blifven hvit!
Men — bort med lögnen, skulle blod ock flyta,
Rif bort den spruckna, fast förgylda yta,
Som skyler gammal, adlad ruttenhet,
Må ljuset skina på all uselhet!

Om verlden ock dig sina håfvor bringar,
Om ock ditt namn från alla läppar klingar,
Hvad mera — allt du bör, du kan försaka,
Om detta kunde hålla dig tillbaka
Att komma fram med det du anser rätt.

Vaggvisa.

Vyss, duss, lilla barn
Sof på ditt gröna öra!
Låt ej buller, ej stoj och larm
Dina drömmar få störa;
Du är liten, du tål ej vid
Kamp och strid.
Dröm i frid!
Vi, de store, må kämpa.

Vyss, duss, lilla barn
Du tål ej vid att strida!
Då du vuxit och blifvit stor
Skall du få häst att rida.
Liten häst med guldsadel på
Skall du få;
— Tänk ändå! —
Men då får du ej skrika.

Vyss, duss, lilla barn
Dig skall ej sorgen nagga,
Om du endast vill vara snäll,
Sofva lugnt i din vagga?
Liten tål ej vid kamp och strid;
Dröm i frid
Än en tid!
Vi, de store, må vaka.

Gryning.

Om daggens tår,
Som blomman får;
Om fylda glas
I godt kalas;
Om sus
Och dus
Och brus
Man länge, för länge trallat.
De *store* nickade takten dertill;
Ett: »som Gud vill,
Jag står still!»
Man hörde ur snörpta munnar
De *små* i vaggan de lyssnade på:
Ho kan förstå
Det sköna, snillet förkunnar?

Men nu är vaggvisans tid förbi;
Nu höfves allvar, ej löje.
En tid för kamp, ej för drömmeri,
För handling, ej blott för nöje;
Nu ligga ej mera i vaggan de *små*.
De *store*, då?
De *store* stappla mot grafven.

Simson i Gaza!

Nu kunna filisteerna jubla, rasa:
Den starke är besegrad. I staden Gaza
Är han nu bunden med kopparfjettrar.
Utstungna ögon se ej det hån i visen,
Han tänker uppå annat, då i beprisen
Hans förra älskarinna, Delila.

Den starke Simson är träl!
Det gick till sist
Med qvinnolist.
Skalle högt, filisteer, ert jubel;
Han ej med åsnekindbågen
Skall slå flere af er ihjel.

Mal mera, mal!
I Soreks dal
Hon bodde ju, Delila?
Du får ej tiden förspilla
Med att tänka på dina qval,
Då kunde ju qvarnen stanna.
Du må ditt öde förbanna,
Men — mal, mal, mal!

*

Ja, glädjens, filisteer, den starke är er slaf
Och offren åt den store Dagonguden.
I fängelset i Gaza skall Simson få sin graf;
Hvad under om de skalla, fröjdeljuden.
Men under glam och jubel mån I ej glömma bort
Att ofta klippa Simson; ty blir hans hår ej kort,
Så börjar kanske styrkan också växa.

Vårbrus.

Det susar i skogen.
Träden stå döda?
Döda! Nej
Det ser endast så ut;
Det skall nog visa sig till slut
Att de ha en gnista af lif.

Hör hur det susar!
Det är vårlifvet
Som brusar.
Knopparne börja svälla.
Tror du nu träden stå döda?
Nej!

Låt regn nu falla på naken gren
Och vårsol blott titta på,
Då skola knopparne spränga sitt fängelse
Och skogen grönskande stå.

Ila, susande vind, öfver berg, öfver dal,
För budskap om vår och ljus.
Vet, längtande stå många tusental
Och bida på vårvindens brus.
Ut! Stärk deras mod, deras bundna kraft;
Vet under den skrofliga ytan fins saft,
Och knopparne svälla och svälla.

Svalget.

»Det behöfver än mera putsning!»
Fernissa du bäst du gitter
Och blanka dina leksaker:
Din lyx, din flärd och ditt glitter;
De ha sin trasgranna yta,
Hvari deras värde sitter
Med städadt skick.
Hvad båtar dresseradt qvitter?
Hvem värmes af slocknad eld?

Nej! Låt blott tankarne framqvälla
Just som de komma
Och stoppa ej till deras källa!

Låt andra till mångens »fromma»
Med prål och granlåt
Bortkollra en tanke.

Säg, önskar du fängsla vinden?
Och bindes vågen?
Och tämjes den vilda elden?
Nej, han blott släckes.

Och äro blott träden vackra,
Då du dem stubbat?

Och ha blott de tankarne värde,
Som du har tubbat
Ur damhöljd vrå?
Och är väl det spjutet ypperst,
Som du har trubbat
I lärd okunnighet?

Välgöraren.

Ditt minne skall evigt äras,
Du ädle menniskovän.
Du tänker på fattiga likar
Och kronor, kanske i tusental,
Blott för att lindra armas qval,
Du skänker välgörandet.

Väl händer stundom att ryktet
Får veta ditt namn
Och basunar det ut i verlden;
Men blir din goda handling
Mindre för detta
Att man vet berätta
Det du gjort henne?

Väl händer att vedermälen
Du får, hvilka glittra på bröstet
Och säga menniskorna
Att du är en ädel själ;
Men är det väl
Skäl att klandra
Om det goda du gjort
Åt andra
På »högre ort»
Vunnit erkännande?

Väl händer att dina underlydande
Gå i paltor,
Lidande
Och bo i uselhet
Och le åt döden,
Deras ende vän;
Men inte kan all nöden
Lindras af dig,
Du ädle!

* *
*

Ditt minne skall evigt äras:
Du varit den armes stöd,
Kan af dig mera begäras.

Du gaf den fattige bröd,
Du lindrade mångens nöd
Med dina frikostiga skänker.

*

Illviljan skall kanske tjuta
Om humbugen;
Men du kan lugnt njuta
Din lön redan här
Och evigt der
I himmelen
Hvarest plats är dig beredd,
Långt ofvanför packet,
Att du nöjd och glader
Må kunna deltaga
I det högre snacket
Och bli hörd och sedd
Af Gud Fader.

Kroppsarbetaren.

Hvad lemnadt var af gräsmasken, det förstörde gräshoppan; hvad qvar var efter gräshoppan, det förtärde syrsan; och hvad qvar var efter syrsan, det förtärde gräsflyet.
Joel.

Du skara med blod
Och med senor och merg,
Med valkiga, grofva händer,
Som bryta berg
Och så och skörda vår jord,
Hur mången gaf väl uppå dig akt,
Om ej för att le,
Hvem såg på dig som han borde se?

För allt ditt arbete du fick
Knappt kläder och föda;
Men allt det andra det gick
Till samhällets parasiter,
Dem skulle du göda!
Hvad fick du för det du slet
Och sliter?

Du lydde naturens lag:
Du åt ditt bröd i ditt anletes svett.

Men så en vacker dag
Ansågs detta mindre än vett;
Man kom då fram med den sköna satsen:
Menniskan är mera än ett djur,
Derföre — bör hon ej följa sin natur.

Du följde naturens bud
Och fick nu lida nöd,
Fick svettas mera
Och äta ett mindre bröd.

Nu blef den som arbetade med sin kropp
Behandlad som träl;
Nu satte man allt sitt lit och allt hopp
Till detta, som kallades själ.
Och du? — du var också tillräckligt dum
Att sätta själen i främsta rummet!
Du började också krypa
Och kryper till denna stund
Som en hund.

Väl hände stundom, du arbetets son,
Att du också tänkte ett tag;
Hvad mera — kanske du sade ut
Dina tankar en vacker dag,
Och — möttes af bittert hån.
Du kunde ej vänta ett annat slut:
Du var en okunnig best
Och derför borde du veta hut
Och derför ej öppna din breda trut;
»Skomakare blif vid din läst».

Hur ginge det
Om ej din härdade kropp
Förmådde locka skördarne opp
Ur bergets djup och ur åkerns barm? —

Nej, blicka dig stolt omkring
Och med skäl;
Betänk endast detta:
Hur ginge det väl,
Om icke kroppen närde sin själ?
Hon blefve då, själen,
Långt mera usel och arm!

Rop.

Hvi hållen I tankar ett sådant gny?
— Oss harmar denna stora hop,
Som inte märker att dag börjat gry,
Ej väckes af väktarens rop.

*

Fy skäms din starka lymmel att
Längre vara slaf
Hos en förvekligad och usel herre!
Vet du ej af
Din egen styrka?
Du skaffar alla rätterna,
Som trängas på hans bord;
Den lyx, hvari han lefver,
Är den ej af dig gjord?
Men du? — du går i trasor
Och äter smulorna, som falla från bordet.

Vak upp
Ur den långa dvalan!
Gnugga sömnen ur ögonen
Och för din egen talan
Emot förtryckaren.
Bädda ej åt dig för tidig graf.
Led sjelf dina öden.
Lifvet vinkar dig, ej döden.

Låt liknöjdheten fara.
Spräng ditt slafveri.
Det lyckas, om du bara
Griper verket an;
Om du vill, du kan.
Säg, vill du väl
Än längre vara
Träl
Då du kunde bli
Fri?

Knifslipning.

Hvad är det som trycker ditt sinne,
Du ser mig så ängslig ut.
Är det en bild, som ditt minne
Visar dig?

Hvad är det? De fina dragen,
Ej brynta af sol och luft,
De äro ju vanstälda af oro,
Hvad kan så plåga din själ?

Var lugn! Snart nog oron rymmer;
Vak upp till ett gladare lif!
Hvarför skall du känna bekymmer?
Du som blifvit född att befalla,
Hvars vink åtlydes af alla,
Bortjaga de dumma qvalen.

Ha! Nu förstår jag din ängslan,
Jag vet hvad som vållar dig qval:
Du börjar att darra för hopen,
Hvars bröd och små fröjder du stal.

Du rädes för dynamiten,
Som spränger slott och palats,
Af forntida trälar byggda,
Nu förstörda af trälarnes söner.

*

Hvem framtvang väl dynamiten?
Hvem slipade mördarens knif?
Hvem väckte en vilddjursblodtörst,
Som kostat så månget lif?

Ovädret.

Rastlöst jaga tunga molnen
Kring den mörka himlaranden,
Jägtande som menskoanden.
Stormen brusar öfver nejden,
Skumkrönt bölja far mot stranden.
Åskan knallar,
Blixten hväser,
Regnet faller i strömmar.

Se, det ljusnar! Solen skiner
På den förut torra marken,
Vederqvickt af strida regnet,
Glittrar på de gröna bladen,
Friska som i vårens dagar.
Nu naturen andas åter,
Och dess andedrägt är vällukt.

Hell dig storm! Som kunde sopa
Bort det qvalm, som förut rådde.
Hell ock regnet som förmådde
Svalka törstiga naturen.
Hvad gör det om mången spådde
Död och fasa;
Lif och glädje,
Ger dock ovädret mera.

Ren flagg.

Hör! Låtom oss handla ärligt
Och säga tanken rent ut.
Det bör snart vara på tiden
De granna orden ta slut.

Du skramlar med nötta bjellran:
Det gamla det bör bestå.
Du vet det gamla är uselt
Och det så det kan förslå.

Om *veritas odium parit**)
Hvad gör det — säg sanningen ut!
Om du skulle rädas för hatet,
Då, fege, ej öppna din trut!

Du ringer med nya klockan,
Dock — darrar icke din hand?
Nog klinga de tonerna klara
Och höras kring stad och land;

Men — menar du ärligt med ljudet:
Om sanning, om frihet, om rätt!
Om icke — då bäfva och göm dig.
Frasmakaren blåse reträtt!

*) Sanning föder hat.

Du ser i arbetarn en broder,
En like och ej en maskin;
Säg — trycktes den valkiga handen
Förutan ett nedlåtet grin?

Om icke — nog randas den dagen
Då björnen ur idet går
— Han motas ej in med gafflar —
Och »vän» och fiende slår.

Nej, låtom oss handla ärligt,
Ej rädas för storm och tjut;
Det bör snart vara på tiden
De granna orden ta slut.

NÖDANKARE.

Det var en onsdag. Vi sutto der uppe i stadens gamla rådstuga och svettades och gäspade.

Den der kan väl inte vara någon annan än »Dufvans» nye medarbetare, tänkte jag, då en medelålders herre trängde sig fram till det lilla bordet, der vi referenter hade vår plats.

Jag var vid denna tid medarbetare i »Falken», stadens och ortens mest spridda tidning.

Han, Sten, och jag råkades som naturligt var ofta och blefvo snart de bästa vänner.

Sten var ej af naturen så hård som namnet angaf, men han hade mera än mången haft tillfälle att pröfva verldens vedermödor, detta hade gjort honom sluten och lemnat en yta, kall och skroflig som klippan. Få menniskor umgicks han med, han fann ej behag i att bräka tillsammans med fåren eller skälla och tjuta bland fähundarne.

Hvarje menniska har sin smak, egen eller lånad.

Tidningarna, vi arbetade i, voro naturligtvis dödsfiender och skälde till egen och allmänhetens förnöjelse ut hvarandra efter bästa förmåga. Detta hindrade ej att de af tidningarnas medarbetare, som hade nog förstånd att skilja sak från person, kunde vara de bästa vänner i verlden.

En dag var vännen Sten utan plats. »Dufvan» fick en ny redaktör.

Den gamle redaktören, som i en tjugo års tid redigerat tidningen, fick lemna sin plats åt en yngre förmåga,

hvilken af tidningsbolaget utsågs att höja tidningen och öka prenumerationssiffran.

Sten ansåg som säkert att han detta oaktadt skulle komma att qvarstå i redaktionen, något som dock ej inträffade.

»Det är min egen skuld, jag kunde gjort förfrågan och sökt plats i tid», sade han, men jag knöt händerna och förbannade ett dylikt behandlingssätt.

Så en tid efteråt förvånade Sten verlden med en bok, poesi och prosa, som han skrifvit.

Tidningarna glömde alldeles bort att anmäla boken: de små kunde man ej vänta skola taga till ordet innan de stora framkommit med sin tanke. De stora tidningarna väntade, på hvad är svårt att säga. För öfrigt ligga ju så många böcker på en tidningsredaktörs bord, att man ej rätt gerna kan begära det alla skola hugnas med någon anmälan.

Stens arbete led för öfrigt af ett betänkligt fel: det var för idealistiskt för realisterna och för realistiskt för idealisterna — judarne kunna ej gilla solskenet och fogelqvitret der fans, grekerna ej regnslasket!

En tid efteråt råkade jag författaren. Jag vände samtalet på hans bok.

»Tala ej om detta», sade han, »jag var ett får då jag framkom med dylikt. Jag gjorde den omvexlande; hvar och en, så antog jag, skulle kunna finna åtminstone något tilltalande. Dumheter! Då man på ett förståndigt sätt vill behaga alla, kan man vara förvissad om att stöta hvar och en för pannan. Jag vände mig kanske också väl mycket till de förståndige och tänkande, en stor oförskämdhet af en ung författare. Hvem fan har för öfrigt i vårt århundrade tid att vara förståndig och tänkande?»

»Var lugn, min vän, du kommer nog att göra lycka. Du vet ju att hvarje författare får nöja sig med litet och öfva sig i tålamod, innan han vinner erkännande.»

»Du talar som en gud! Men jag kan säga dig något: detta är småsaker, idel småsaker! Det är något annat som börjat oroa mig mera, ja förfära mig. Men vi få ha oss ett glas punsch, du gamle fagott!»

Det fans något feberaktigt och oroligt hos Sten, något som jag aldrig förut märkt hos honom.

»Skål på däj! Vet du hvad?! Hade man tillräckligt med pengar, tror jag man på gamla dagar skulle slå säj på att bli drinkare; när allt kommer omkring anser man säkerligen en drinkares graf vara mera mörk än han är, eller hvad?»

»Men hör på, Sten, hvilket var det du sade dig vara så orolig öfver?»

»Orolig? Jaså! Åh det var egentligen bara en liten småsak; jag tycker mig nämligen finna att allt är dödt inombords. Dödt, förstår du!»

»Dödt?»

»Stämmer! Kanske jag öfverdrifver litet; det ligger ännu endast i dödsryckningar. Allt har blifvit mig likgiltigt — allt! Jag finner ingen hänförelse, hvarken för ondt eller godt. Jag kunde göra något, om jag ville, men jag vill inte. Känslan är dödad, viljan är dödad, allt är dödt . . . Vet du hur det kännes att vandra omkring som ett lefvande lik?»

»Du är sjuk, Sten. Allt detta skall gå öfver, var säker på det, du befinner dig endast i en själskris.»

»Tror du? Jag trodde så också strax eller rättare ville tro så; jag fann det dock simpelt och dåraktigt att insöfva sig i falska förhoppningar. Jag har lefvat ett inre lif så länge, att jag vet hvad jag har att hoppas eller frukta. Jag kan ju pigga upp mig, som du ser, men denna uppiggning är mitt inres dödsryckning; tro mig!»

»Hvad tar du dig till nu för tiden?»

»Jag! Jo ja' spelar på danska klasslotteriet och letar efter menniskor liksom den hedersknyffeln Diogenes. Nästa månad utfaller hufvudvinsten, 120,000 kr. Tänk!

Kanske vinner jag detta, kanske också jag blir lyckligare än den gamle vise och finner en menniska.»

»Hör du ej efter plats i tidningarna?»

»Jag skref till en tretti stycken landsortsblad, jag vill nämligen ej vara ett kugghjul i de stora tidningarnas maskineri, inte heller vill jag komma till någon större stad, men jag fick inte svar från mer än fyra, fast jag varit nog försigtig att bifoga porto. Men har du ej sett mitt menniskofiskande?» Han drog upp ett hufvudstadsblad. »Den har stått inne öfver tjugo gånger, men ännu har jag ej fått svar.»

Jag tog tidningen och läste:

Hvem vågar?

Finnes någon?

En ung författare behöfver ett lån på 1,000 kronor. Han lofvar att med 6 proc. ränta återbetala det om 5 år. Om någon vågar försöket, kan bref, märkt »Hjelp», inlemnas å tidningens kontor.

Försök?

Sten fick hjelp, men från ett annat håll än danska klasslotteriet eller den hjelpsamma menskligheten. En tid efter gick genom pressen en notis om en ung, lofvande författare, som befunnit sig ombord på en ångbåt och råkat falla öfver bord. Ehuru hjelp strax varit till hands, hade hans lif ej kunnat räddas.

Den unge, lofvande författaren var min vän Sten.

Han slapp att längre vandra omkring som ett lefvande lik.

LAVE.

Lave var enda barnet.

Det var en tid ämnadt att han skulle gå den lärda vägen, för fadern var kyrkovärd och så tyckte han att det inte skulle vara så galet om sonen kunde bli prest eller något annat, som hade anseende. Att vara bonde lönade sig inte stort hvarken på ett eller annat sätt.

Så kom Lave in till stadens elementarskola. Som han inte hade allt för mycken kork i hufvudet, behöfde han inte öda bort all sin tid på lexläsning.

Gick han så derinne några år, läste latin och drack punsch, gymnastiserade och spelade biljard.

Så blef han trött af det der bråket, inte ansåg han sig heller få så särdeles stor betjening af alla de många lärda dumheterna, som ympades i honom vid skolan.

Nu skulle han vara hemma och hjelpa till med jordbruket.

Fadern tyckte väl inte stort om att sonen slutade, då han var så godt på gånga att bli en stor man, men då sonen inte ville bli lärdare, förstod ändock fadern att det ej skulle göra stor nytta att tvinga honom.

Att vara jordbrukare är inte så onaturligt.

Lave arbetade och slet från morgon till qväll så det var en riktig lust att se, och fadern började finna att, när allt kom omkring, hade kanske sonen ändock inte utvalt den sämsta delen. Nu kunde ju ändå hemmanet slippa att komma i främmande händer.

Med tiden afsvalnade väl Laves arbetslust rätt betydligt, han hade väl aldrig haft så stark åtrå efter att

rota i jorden. Han visste knappt hvad han egentligen hade lust för, men han tyckte sig känna att om han en gång finge reda på det, skulle han ej låta afskräcka sig, om det ock funnes aldrig så många hinder i vägen för att nå det målet.

Möjligen hade han rätt, för han hade ärft rätt mycken oböjlighet af fadern, som var envis som synden, ända tills hans hustru dog för ett par år sedan, då hans kraft till en del blef bruten.

Lave hade tillräcklig sysselsättning för armar och hufvud, men han hade intet att sysselsätta hjertat med. Socknens flickor hade han ingen vidare smak för. I ett par af dem hade han för öfrigt varit förälskad i sin grönaste ungdom. Hans kärlek hade varit af det gammaldags, trånande slaget, som man kan läsa sig mera än mätt på i böcker. Han hade läst om kärlek så ofta att han ideligen undrade på hur det skulle kännnas att vara kär.

Så hade han funnit ett föremål. Då detta till sist började synas honom väl långtråkigt, hade han vändt sig till ett annat.

Nu voro båda hans flickor gifta. Han hade sedan dess råkat dem båda två, utan att känna någon synnerlig sorg öfver att de föredragit att gifta sig i stället för att dö med brustna hjertan för hans skull.

Så gick nu Lave der hemma och hade ingen att trycka till sitt varmt klappande hjerta.

Han började lägga på hullet och bli dofven.

* *
*

Potatisplockningens tid var inne. Det regnade om dagarne, så det var allt annat än nöjsamt att raka i den kalla mullen efter rotfrukterna. Man var derföre rätt tacksam, då potatisplockarne blefvo förstärkta med några småländingar, fyra flickor och tre pojkar.

Flickorna sågo rätt bra ut, isynnerhet den ena hade sådana rasande pigga ögon. Detta gaf Lave akt på redan

den första qvällen de voro der. Henne hade han god lust att tjangsa lite med. Men hur det var kunde han inte komma på tu man hand med henne, Anna Stina het hon. Hon och Ingar, en af de andra smålandsflickorna, voro som sammankopplade; dit den ena gick, dit gick ock den andra.

På lördagsqvällen voro de i ett uthus och dansade. Dit gick Lave. Anna Stina satt i knäet på en af drängarne, de andra smålandsflickorna och pigorna på stället voro uppe och svängde om. Så gick han bort och bjöd opp henne. Drängen, hon satt hos, kunde inte dansa, men Lave han kunde, han.

Så svängde de om så det susade efter det, då de tröttnat, satte de sig på en kista. Men inte blefvo han och Anna Stina ensamma den qvällen.

Dagen efter, om söndagen, var Lave hemma hela dagen. Han brukade annars inte vara den som använde hvilodagen till att ligga hemma o dra säj. Så sökte han upp tidningar oeh roliga böcker till flickorna. Han satte sig sjelf med ner att läsa, och makade med, så att han kom att sitta midt emot Anna Stina. Så trampade han på hennes träsko och hon drog foten ur träskon och trampade på hans blanka stöfvel så den fick sin del af den jord, som hängde vid hennes strumpsockar.

På qvällen gick hon ut utan Ingars sällskap. Lave såg på sin klocka, tittade på en upp- och nedvänd tidning, gick så bort till bordet för att dricka, derpå gick han också ut.

Han såg ej den blick, flickorna gåfvo hvarandra då han stängde dörren, men han såg Anna Stina stå derute ensam på förstutrappan.

Så han bort och fick henne om halsen och kysste henne och kramade henne så hårdt intill sig han kunde.

Hon skulle gå in strax; hon ville inte de andra skulle ana något. Lave ville inte heller att någon skulle veta om det han tyckte om henne. Men han ville de skulle råkas senare på natten.

»Du kan ju gå ut när de andra somnat. Ja' ligger i rummet, der på gafveln. Knacka på fönstret. Vi ä tvungna att råkas ensamma. Vi kan ju knappt säj ett or' te hvarandra; här ä' ju så mycket folk i hvar krok.»

Ja, hon skulle göra så; men nu finge hon gå in.

Småländingarne lågo i stugan, kyrkovärden låg i rummet intill.

Den natten låg Lave vaken och väntade. Han tände en tändsticka efter en annan för att se hvad klockan kunde vara.

Men nu borde de vara somnade!

Han steg upp och gick ut för att se efter om de lagt sig. Det var mörkt inne i stugan. Så gick han in och lade sig igen.

Nu skulle hon ju kunna komma.

Var det inte någon som gick der ute? Han steg upp och gick till fönstret; der syntes inte till någon. Så kröp han ner i sängen. Han tände en tändsticka; klockan var öfver två.

Hon hade bestämdt somnat, under det hon väntade på att de andra skulle falla i sömn! Kosta hvad det ville, han skulle gå in och väcka henne. Han steg åter upp och smög sig bort till förstudörren.

Då han skulle öppna denna, började hunden skälla derinne. Hvad han svor på den lilla hundrackan. Så gick han om igen och lade sig.

Vid femtiden föll Lave i slummer sedan han grundligt förbannat sig sjelf, som löpte lik en galning efter den der småländskan, hundrackan, som låg i stugan den natten och skälde på honom, kyrkovärdens enda barn, och — Anna Stina, som ej kunde stå ut med att vaka medan tid var.

* * *

I dag sken solen så vackert som helst på den i grönt, gult och rödt skiftande skogen, på åkerns stubb och det smutsiga, klibbiga potatisfältet.

Lave syntes ej erfara något behag af efterhöstsolens milda, smekande sken. Nu gick han tvärs öfver gården

in i stugan för att dricka. Ingen fans der inne i stugan utom hunden, som låg under bordet och gnagade på ett ben.

Det der lilla, smidiga, skällande hundkreaturet hade aldrig Lave kunnat fördra. Då han nu fick syn på honom, kom han att tänka på den föregående långa, oroliga natten och så kände han sig både snopen och förargad.

»Du ska' då aldrig mer vara i vägen för mig, din förbannade hundracka. Hyo! kom då.»

Hunden tycktes förstå hvad det var frågan om, för han sprang bort under en bänk och då han inte ansåg sig säker der, kröp han under sängen.

Hvad halp det honom!

Lave fick honom i nacken och bar honom upp på loftet. Der lade han honom på några hästfiltar som lågo i en vrå. Så virade han en filt om hufvudet på hunden och höll honom om nacken med den ena handen och om näsan och munnen med den andra.

Hunden försökte skälla, men kunde inte. Han försökte slita sig lös och höll på att lyckas, men så satte Lave sitt knä på hans rygg och tryckte honom så hårdt ner att han ej kunde röra sig. Derpå fattade han om djurets strupe och klämde åt med hela sin kraft tills det ej mera visade tecken till lif. Så tog han bort filten.

Der låg nu hunden med vidöppna ögon. Öfverläppen var uppdragen vid den ena sidan om munnen. Det såg ut som han ända in i döden ville helsa Lave med ett försmädligt grin.

Det var inte utan att Lave blygdes öfver sig sjelf, då han bar ned hundens kadaver och kastade det ut i hagen under några buskar.

Men så tänkte han på, att det troligen ej vore mera plågsamt att qväfvas än att slagtas, och att den väl inte kunde vara stort större syndare som tog en hund af daga för att erhålla en verklig eller inbillad fördel än den som tog lifvet af ett annat kreatur för att äta upp det eller ha det till något annat.

Han kände en viss tillfredsställelse öfver hvad han gjort, då han nu åter gick ut för att hjelpa till med att lassa af potatis.

Om middagen var han lika nöjd om att råka potatisplockarne. Han stod inne i huggeboden, men han kunde ej underlåta att titta efter dem. Han ville ej de skulle se honom, derför tittade han inte genom fönstret utan genom en springa, som fans på väggen.

Lave såg att Anna Stina vände sig om ett par gånger liksom hon väntade få se någon. För öfrigt såg hon utvakad ut.

På qvällen gick han tvärs öfver gården just som potatisplockarne stodo vid brunnen och tvättade sig. Anna Stina passade på tillfället och gaf honom en lång och förunderlig blick som han trodde sig förstå, och som hade en upplifvande verkan på honom.

Lave låg i sängen der inne i stugan och drog sig under tiden folket satt till bords. Då han så tittade bort mot bordet och såg Anna Stinas rygg och smidiga midja och tänkte på den der blicken, ja då fick han tillkalla en god del af sitt förstånd för att inte rusa upp och ta henne om lifvet och dra henne bort till sig i kakelugnsvrån.

Men han lade band på sina syndiga begärelser — för syndiga måste väl de begärelserna kallas, då en skånsk hemmansegareson kastar sina blickar på en fattig småländska, som drar omkring i bygderna och plockar potatis.

Då folket steg upp från bordet och gick ut, såg det ut som Lave sofvit; men då Anna Stina och Ingar också gingo ut, vaknade han. Så steg han upp och sedan han snott omkring i stugan en stund, gick han med ut.

Anna Stina och Ingar stodo der ute i förstugan hvar sin sida om dörren. Så ställde han sig midt emellan dem och tog dem om lifvet.

»Stån i här ute, flickor», säj'r han.

Ja, de tyckte det var så varmt inne i stugan.

»Ska ni inte gå in o lägga er?»

»Jo dä skulle se ut, lägga säj så snart! För resten sofvo vi så godt i natt, så i qväll skulle vi nock kunna stå ut med att vaka hur länge som helst», menade Anna Stina på, och tryckte sig opp till Lave, som dervid kom att darra i hela kroppen.

Der kom nu någon gående borta från hackelselogen upp mot stugelängan. Lave gick in, men flickorna blefvo qvar der ute.

Han skulle bort den qvällen till en bekant. Han hade varit lika nöjd om att gå någonstäds i qväll, men han hade lofvat förut att han skulle komma och så gick han ändock för skams skull. Han dröjde inte borta längre än han var tvungen till, för han hade ingen ro på sig innan han kom mot hemmet. Der var en ginväg, som inte användes så ofta för den var stenig och gick genom ett kärr, den gick han åt i stället för att gå den vanliga vägen.

Som han så var något mera än halfvägs mot hemmet, stannade han: han tyckte någon nämde hans namn. Han hade inte hört fel, der kommo två par gående och pratade och skrattade så muntert som helst, . . . »ja Lave, ja . . .», säjer den ena.

De talade om honom, skrattade de åt honom också?

Det der skrattet kände han då, det var Anna Stinas.

De märkte honom inte förrän han var inpå dem. Flickorna kröpo bak ryggen på pojkarne. Det var kyrkovärdens drängar, den, som Anna Stina suttit i knäet på den der qvällen Lave varit ute och dansat, och en af de andra. Lave helsade ett kort och kallt »go' qväll!» och gick förbi dem. Han hörde hur de hviskade, så vände de om och kommo efter honom. Han ökade stegen, för nu önskade han ej deras sällskap.

Nu var han hemma. Nu kastade han kläderna på en stol och kröp ner i sängen.

Så bröt det löst, all harmen, all oviljan, allt föraktet, som samlats inom honom efter det der mötet. Han var då sjelf den störste fårskalle som kunde gå på två ben.

Det var då inte mer än rätt åt honom, då han kunnat vara så dum! Hvar hade han haft sina ögon, då han ej kunnat se att den der småländskan, den der dumma Anna Stina, hade delat sin kärlek mellan den tölpaktige drängen och honom, Lave. Hvilken af dem hon beskärde den största delen, frågade han ej efter. Han hade nog sjelf tyckt om mera än en, men aldrig mer än en i sender; derför ansåg han ett dylikt beteende vara ytterst skändligt. Om han aldrig fått reda på det, hade det naturligtvis varit honom skäligen likgiltigt, men då han nu händelsevis fått veta af det, var det ej besynnerligt att han kände sig sårad af ett dylikt beteende. Då han nu tänkte efter, tyckte han sig tydligt och klart inse att den der småländskan, den obetydliga potatisplockerskan Anna Stina, endast utvalt honom till föremål för att genom honom erhålla kännedom om hur en skånsk hemmansegareson skulle bära sig åt som förälskad. Hans egenkärlek hade fått ett svårt sår, ja så betydligt att det förvandlade hans brådmogna kärlek om inte till hat så till likgiltighet. Var han då så likgiltig? Kanske — han gjorde åtminstone nu allt hvad i hans förmåga stod att inbilla sig att så var. Så kom han att tänka på hunden. Det var nu inte utan att han ångrade det han dödat kräket: han fick ju inte sådan nytta af det som han trodde, då han strypte honom. Men — kanske det endast varit en ren tillfällighet som gjorde att Anna Stina och Ingar kommit i sällskap med drängarne? Hvarför skulle de då försöka gömma sig, då Lave var midt för dem? Och hade han för öfrigt inte hört sitt namn nämnas strax innan han stötte på dem; och hade han inte ännu i öronen Anna Stinas ystra, hånande skratt. Men — ah, dumheter!

Nu skulle allt åter gå sin jemna, lugna gång!

Han hade kommit i bakhåll med sofvandet under den sista tiden, men nu skulle han ta sin skada igen.

Så kröp han ihop och drog dynan upp öfver hufvudet.

BRÖSTSOCKER

OCH

NÄSBLOD.

Och äpplet det växer så högt upp i topp,
Det måste till jorden nedfalla;
Det växer så högt och det synes så sött.
Men smakar ej sött nog för alla.
Som linden bär löf, och löfven falla af,
Och jorden bär alla gröna skogar.

Folkvisa.

Den historien är då just inte så lång.

Fadern var f. d. soldaten Svärd, som numera var skomakare och bodde i en utkant af byn, tätt vid milstolpen.

Pojken het Karl eller, då de andre skolpojkarne voro riktigt rimska i munnen, Kalle valle äggaskalle.

Det der rimmeriet, som just inte tilltalade honom, sjöngs vanligen på afstånd, sedan Karl med mera än en knuff gett tillkänna att han ej var någon beundrare af den bundna formen. Som han satt öfverst i skolan, var det ej något underverk alls att hans kamrater tittade på honom med en viss beundran, något som ofta åtföljer »lärdom». Då han fick något bref af grebborna — synnerligen den sista vintern han gick i skolan stod brefskrifvandet der i flor —, hände ej sällan att der kunde stå: »Höglärde Gossen Karl Svärd».

Detta bevisar mera än nog att lärdomen ingalunda var föraktad i den anspråkslösa byskolan.

Men han var ej endast lärd — han var stark också både till att dra' knog och brottas. De der nymodiga kragetagen förstod han sig väl ej särdeles på; men vankades liftag, behöfde han näppeligen båda undertagen för att stå sig.

Lika trifves bäst med lika. Hvad under då att Karl, den likaste pojken i skolan, knappast fästade sig vid fjerdingsmans-Sven'ens grebba, Bolla en vet, som åtminstone inte var bland de öfversta grebborna, inte.

Hon gjorde sig nog till både med äpplen och kakor och bröstsocker också som Karl fick, stundom för det han halp henne med ett krångligt tal, stundom också antingen han hjelpte henne eller ej

Allt det der var nog godt, i all synnerhet bröstsockret, men . . .

Båda gingo och läste för presten samma år.

Det var först nu han började gifva lite akt på Bolla, som skrattade och knappast visste hur hon skulle bete sig, då han såg på henne.

Läsegrebborna hade länge brytt henne med Karl; nu började pojkarne bry honom med Bolla.

En dag mot vårsidan, då läsbarnen voro uppe på kyrkbacken och sprungo enkleken, bar det sig ej bättre än att de båda, som kommo rusande från hvar sitt håll, stötte så hårdt till hvarandra, att hans näsa började blöda. Presten kom just i detsamma, så nu fingo barnen göra annat än leka.

Nästa gång de kommo till presten fick Karl ett bref från Bolla. Hon bad om förlåtelse för hon burit sig så rysligt dumt åt. Då de gingo i skolan, hade hon ej vågat skrifva till honom, ehuruväl hon nog haft god lust till det då också.

* * *

Tiden går fort, stundom allt för hastigt.

Några år efter det de läst sig fram för presten var Karl Svärd vice korporal. En ståtlig karl var han, så nog tittade mera än en efter honom, när han kom ridande i den granna uniformen med de blanka knapparne, då han skulle till eller från regementsmötet. De mera underkunnige skakade på hufvudet och menade att gamle Svärds pojke allt kikade väl högt. Bolla hade under tiden blifvit både fin och förnäm.

Så förunderligt var det då heller inte: hon var ju enda barnet, och fjerdingsmannen hade till på köpet fått

ärfva en faslig hop efter brodern. Hon hade nu legat vid Ramlösa och badat en hel sommar. Så hade hon också, kan en förstå, varit åstad hos herrskap och lärt sig både virka och laga mat och ett som annat. Der var tal om att hon skulle skaffa sig piano med. De ville påstå att under tiden hon varit borta hade hon skaffat sig fästman också.

Man säger så mycket, men den gången hade nog ryktet någon grund för sig. Det dröjde inte många år, innan der rustades till bröllop i fjerdingsmansgården.

Då brudstassen vek af åt vägen, som leder mot kyrkan, lågo der några och sköto. Det small dugtigt; det ena skottet var isynnerhet riktigt skarpt, men så sprang också gamle Svärd'ens bössa i bitar.

Bruden blef skrämd och vände sig om, men hon såg ingenting ovanligt, hon som de andra; der stodo så tätt med träd och buskar vid vägen.

Någon bit af den söndersprungna bössan hade väl råkat skyttens näsa; hon började blöda. Större skada skedde ej, och korporal Svärd torkade bort blodet med rockärmen och slängde den gamla bösskolfven bort i ett busksnår.

De sade Bolla kom bra till det. Han var väl lite gammal, men så var han då också lika rik som hon, om inte ändå rikare.

Så nog få de det bra.

Men hur det nu också är med den saken, vet en hur det står i en gammal visa, som de sjöngo förr i verlden:

Din rikedom försvinna kan,
Men kärlek ej försvinna kan,
Då den uppriktig är.

I UNGDOMENS VÅR.

Mitt ungdomslif jag liknar vid vattnet i en ström:
Som det det rinner bort o kommer aldrig mer igen.
Jag liknar det vid liljan, som om hösten faller af,
O vissnar bort o sjunker ner uti den stilla graf.

Folkvisa.

Början till slutet.

"Opp o hurra, stå ej o dra' däj.
När du blir gammal, vill ingen ha däj!
Sitta i en vrå
Dä' kan du väl få.
Men mitt unga hjerta får du inte då."

Man hade hunnit ett godt stycke in i november månad.

Efterhöstarbetet på åkern var slut, åtminstone var detta fallet hos nämdemannen Hans Andersson, hvarest man nu börjat arbeta på en nyodling. Men så voro då heller icke alla menniskor så driftiga som nämdemannen; han kunde då sysselsätta folk både sommar och vinter. Ingen förstod bättre än han se upp med folket, och slita fingo då alla som voro hos honom; men derför gick också arbetet undan, och säkert som amen i kyrkan var, att nämdemannens alltid hade höet inne och säden afhuggen innan någon af grannarne. Så var det med vår- och höstarbetet också; alltid voro nämdemannens de förste.

Inte drog han heller sig sjelf undan, så nämdeman han var. Från bittida på morgonen till sena qvällen var han med och slet och arbetade han som de andre.

Folk förundrade sig många gånger deröfver och menade på att det var besynnerligt att nämdemannen gjorde så: »han hade det ej för nöden; han var ju rik nog ändå; han behöfde ej trösa (slita) så der från morgon till qväll dag ut och dag in.» Hur det nu var med den saken,

säkert är att nog trösade han, han lika väl som någon af arbetarne.

Hans Andersson var nu mellan femtio osh sextio år. Hans resliga gestalt hade blifvit böjd under årens lopp, hans svarta hår hade grånat. I bortåt tretio år hade han nu varit gift.

Hustrun var en mild, saktmodig menniska, som ej hyste en tanke, eller åtminstone ej sade något, som icke var i full öfverensstämmelse med hvad nämdemannen yttrade. Hon hade under den tid de varit gifta hunnit lära sig inse hur fåfängt det skulle vara: hvad nämdemannen sagt, skulle ske. Han förstod att ha respekt med sig.

Att någon var af annan mening än han, kunde han ej tåla; derför vågade ingen motsäga honom. Om ock en och annan kunde vara nog djerf att hysa en annan tanke än nämdemannen, yppade han detta försigtigtvis ej.

Nämdemannen Hans Andersson hade nu, som sagdt är, varit gift i en tretio års tid och hade tre barn, alla söner, Anders, Hans och Erik, den förre tjugofyra, de senare nitton och fjorton år.

Det var sent på qvällen, och folket hade just slutat qvällsmålet. De sutto nu kring bordet, några skalande, andra skärande sönder potatis, som skulle stekas till frukosten nästa dag. Hans, sonen, satt och läste vid det sparsamma skenet från en liten blecklampa, som åtagit sig det för henne omöjliga arbetet att bortjaga mörkret från alla hörnen af den stora stugan.

Ett par af drängarne pröfvade på hvilken af dem som hade den bästa fällknifven, de höggo »hår-egg».

»Håll knifven rejält o konstra däj inte!» utbrister den ena af dem förargad, då den andre var qvick att vända knifven så, att han högg i ryggen på knifbladet och ej i eggen.

»A' Anders körder å te' stationen etter den nya grebban, som ska' hid o lära väfva?» frågade någon.

»Ja, han ä' väll så.»

»Hon ä' ju från Smålan' älla hvar de va frå.»

»Nej hon ska' va länger opp från lanned», rättade en af pigorna. »Elna ha talt om dä, för hon ha tjänt i hennes föräldrahem.»

»Besynnerlett hon vell fara så långt frå' hemmed för o lära väfva», tyckte någon.

»Ah dä ä' väll inte så falia besynnerlett», mente en annan på, »dä ä' inte många som förstå o lära grebbor o väfva så som nämdemansmoran; hon kan ju väfva bå' rättframsväf o långväf o allt slass väfnad.»

»Dä ä' väll inte bara för o lära väfva hon kommer, dä' ja kan tro», menade den ena pigan.

»Hvarför annars?» frågade några med ord, andra med blickar.

Tro inte att man fick något svar af henne. Nej-nej-men! hon kunde nog tiga.

»Hör du, Sissa, då du vet så mycket, kunde du kanske säj hvem du talte ve i söndessqväll ve stationen?»

»Den som frågar etter dä han vet, blir inte klokare än han ä'! Dä va' ju min bror, vet ja», Sissa kastade förargad ett par skalade potatis i korgen.

»Ja, ja frågte inte, för dä ja just ä' så förveden men . . .»

»Tyst mä' ert snack; nämdemannen kommer.»

Sissa slapp att vidare förklara sig, då Hans Andersson just i detsamma kom in från lillstugan, der han tillsammans med hustru och svärmoder brukade intaga sina måltider.

»Annors dröjer länge. Ä' inte tåged kommed ännu?»

Jo tåget kom, då folket satte sig till bords.

»Då tycker ja' han kunne va här. Hva ä dä du läser i nu igen, Hans?»

»Jo», svarar sonen och slår upp ögonen ur boken, »jo dä ä' . . .»

»Jaså, jaha, ja' frågar inte ätte om dä ä dä älla dätta, men så gerna kunne du skala potatis mä som hänga näsan öfver en bok.»

Hans teg, men blodet steg honom något upp åt hufvudet; hans panna och kinder blefvo rödare än vanligt.

Man hörde bullret af en vagn, som i detsamma rullade in på gården och stannade vid förstugutrappan.

Stjernkikeri.

Som stjernorna de små,
På himmelen de gå,
Så vanka mina tankar och ingen hvila få,
Förrän jag funnit vännen, den jag söker.
Folkvisa.

Det var några veckor efter jul.

Vintern, som en tid sett ut att vilja gå sin väg, hade tagit i med friska tag för att visa att han ännu egde sina fulla krafter i behåll. Snön låg alnsdjup, och kallt var det så det small i väggarne.

Hos nämdemannen Hans Andersson var man sysselsatt med att köra de rothuggna träden från nyodlingen samt hugga grenarne af, såga sönder och upplägga i famn dem, som voro för stora att med lätthet lassas på slädan.

Lassa ris är ett ingalunda behagligt göra, synnerligen om snön frusit fast vid riset. Icke båtar det stort att slå händerna för att hålla sig varm; vantarne, våta genom den ständiga beröringen med snön, frysa samman till en isskorpa. Men så kunde man ju taga vantarne af sig, så fröso ej de till is! Visserligen, visserligen, men så långt tänka inte alla.

Hade några mera märkbara förändringar inträffat till nämdemannens?

Nämdemannen var fortfarande densamme som förr. Om han någon gång, som sällan hände, var ifrån arbetarne, kunde dessa ej veta hvilken stund han vardt kommande

och stod bak ryggen på dem. Att stå på lur och så öfverraska dem, då de minst förmodade det, var hans förtjusning, om man öfver hufvud kan tala om att han var förtjust i något. Hans hustru var fortfarande lika tålig och mild och släpade nu som förr af alla krafter.

Anders, sonen, var förändrad; han var nu blifven »läsare», något hvaröfver folk mycket förundrade sig, då han förr varit en munter och glad, några hade sagt för glad, gök. De, som gerna gå till grund och botten med saker och ting och gerna vilja ha klart för sig både orsak och verkan, förundrade sig.

Orsakerna kunde vara mångahanda.

Den mest antagliga, en mycket behaglig, var, detta enligt de vises förmenande, denna: den nya grebban som kommit till nämdemannens för att väfva, var »läselig» och brukade besöka de sammankomster, som höllos i byn.

Att något inträffat med nämdemannens Anders var emellertid höjdt öfver allt tvifvel. Icke nog med att han var en af de flitigaste besökarne af läsemötena, utan man förmärkte äfven hos honom en i ögon fallande lust för väfnad. Pigorna, dessa lägga stundom märke till ett och annat, hade sett att han stundtals kunde betrakta väfräckan i väfstolen, fast hon just ej var mycket att se på, då det ej var något konstigare än verken! Som en följd af dessa studier, hade Anders förvärfvat en ej vanlig färdighet i att knyta samman de trådar, som sprungo sönder i väfven.

Hanna, den nykomna väfvesan, satt i väfstolen från morgon till qväll, men såg lika främmad ut som den första qvällen hon kom.

Erik, som gick till presten, han skulle konfirmeras det året, och som var i skolan de dagarne han ej var och läste för presten, hade i förtroende sagt till någon, att Hanna hade ett utseende som en drottning, så allvarsam och vördnadsbjudande såg hon ut.

Men så hade ju Erik läst om både konungar och drottningar och riksföreståndare i Sverges historia och om kejsare och generaler i verldshistorien. Om ock Hanna ej såg ut som en drottning, var hon dock en vacker flicka, men allvarsam var hon; ännu hade man ej sett ett leende krusa hennes friska, röda läppar.

Hans var som förr, åtminstone kunde man ej se något annat på honom. Ännu, då han hade tid dertill, hängde han näsan öfver böcker, oaktadt han hört och borde begripa — då han ju var temligen till åren — att det gör mer skada än gagn att läsa, då man ej läser i sin bibel eller psalmboken eller i postillan eller i dylika böcker, som man ej rätt gerna säger något ondt om. Men der bet ej något godt på honom, efter hvad nämdemannen påstod och hans hustru ansåg.

Nu var det qväll.

Drängarne voro ute och skuro hackelse, pigorna mjölkade.

Nämdemannen hade dragit sig undan i lilla stugan för att bland annat låta sin svärmoder veta hur många lass ved han kört i dag, något som han hvarje qväll af en tillfällighet omtalade och som hon, svärmodern, med begärlighet åhörde. Slutrefrängen var nu som vanligt: »det är aldrig till något, om man ej är och ser upp med dem! Det blir aldrig gjordt något, utan en är med. Man skulle vara i hvar krok!»

Till allt detta nickade svärmodern som vanligt, jakade hon som vanligt och snusade hon som vanligt.

Vid bordet i stugan sutto Hanna, väfvesan, Anders, Hans och Erik.

Hanna satt och sydde. Ögonen hade hon fästade på sömmen och tog dem ej derifrån, om ej för att träda ny tråd genom nålögat.

Anders satt och läste i en af dessa många ströskrifter, som vanligen tala om samma ämne på samma sätt och vid hvars reqvisition man oftast erhåller 33 procent, om

man vänder sig direkt till förläggaren med begäran om 50 exemplar. Han drog en och annan suck, då han vände om något blad, och hof aldrig upp sina ögon, då Hanna hade sina nedslagna.

Hans satt och läste, han också. Boken var en af dessa, som enligt mångas påstående ej gjort något godt här i verlden, »som endast är till för att förvilla folk», men som andra äro nog vänliga att ej frånkänna en viss betydelse, ja, som en och annan fantast till och med säger ha gjort menskligheten stora tjenster.

Erik satt och tittade på stjernkartan i Stielers atlas.

»I morn qväll ska' den käre Törneros predika. Har du hört honom, Hanna?» det är Anders som talar.

Nej, Hanna hade inte hört den käre Törneros.

»Dä ä' skada! Då går du väl me i morn för o höra honom?»

Ja, om Elna fick tid att gå.

Svaret förvånade Anders, som såg upp, oaktadt Hanna såg ner på sin söm.

Under senare tiden hade Elna så ofta skolat göra Hanna sällskap, men så hade ju, som sagdt, Elna tjenat hos Hannas föräldrar.

Några djupsinniga ord i traktaten tycktes mycket sysselsätta Anders. Man såg att han hade svårt att förstå innehållet. Slutligen fattade han sitt parti; han tog sin mössa och gick till någon af sina nya vänner.

Hanna behöfde nu ny tråd oftare än förut och det dröjde äfven nu längre för henne att träda den genom nålsögat. Men så frestar ju sömnad ögonen mycket, eller lyssnade hon måhända på hur Erik talade om att han qvällen förut förgäfves sökt på himlahvalfvet efter stjernan Aldebaran, nu trodde han dock säkert att han skulle finna henne, om han bara hade stjernkartan med sig då han sökte. Så gick Erik efter en lykta, som han kom in med och tände, hvarefter han aflägsnade sig för att söka rätt på sin stjerna.

Men hvarför skulle Hanna och Hans gå med ut?

Hvad intresse kunde Hanna ha af en stjerna, låt vara af första ordningen, då det var så mörkt och kallt der ute?

Hans visste kanske förut hvar stjernan var. Hvarför skulle han ut att frysa och fara illa, då kakelugnen var så varm i nämdemannens stuga.

Hvarför, ja hvarför?

Erik stod nu der ute med lyktan i handen. Han tittade på stjernkartan och såg på himmelen, der vintergatan lyste i all sin prakt.

Stjernorna skådade med nöje hans stjernkikeri, men de sågo äfven något annat: Hans hade slagit armen om lifvet på Hanna, något som han väl ej ovilkorligen behöfde, och så glömde han bort både sin bror Erik och dennes lykta och Stielers atlas och Aldebaran, denna stjerna af första ordningen, äfvensom en del annat, för något, som strålade så vackert mot honom i den mörka, kalla natten.

Så lutade hon sitt hufvud mot hans bröst.

Han märkte en känsla, som han aldrig förr erfarit — ljuf, berusande, elektrisk.

Hennes lockar berörde hans kind. Han böjde det täcka hufvudet tillbaka.

En kyss, den första, brann på hennes läppar.

»Hans! Dä ä' orätt af oss, dä ä' synd!» Hon slet sig ifrån honom.

»Ack, du lilla Hanna, inte ä' en kyss någon synd.»

Erik kom jublande, han hade funnit Aldebaran.

Malttorkningen.

Du högaste himmel, o du fallande jord!
Det kostar för en yngling att lefva här på jord
Att lefva här i verlden ej roligt vara må,
Att älska den flickan en aldrig kan få.—
Folkvisa.

Har du någon gång varit med om att torka malt? Inte!

Då har du gått miste om något, som kan bereda nöje åt en ej allt för pockande natur.

Hur trefligt är det ej att sitta der nere i »hären» på en knubb och titta på de stora knutorna, som ligga der inne i »fyren», hur det brakar och sprakar, då dessa vredsiga, gamla, torra knutor så småningom förtäras af lågorna, under det de gifva ifrån sig klagande ljud och vrida sig som i dödsångest.

Man känner en viss fröjd öfver att dessa hårda, stora tingestar, som man ej förmår hugga sönder med yxan och som man många gånger har besvär nog att få sönder med kilar, likväl måste förgås, förvandlas till stoft och aska.

Hur svart och hotande är ej skorstenen, som häfver sig öfver ens hufvud. Huru röda äro ej deras ansigten, som sitta närmast elden.

Skulle sömnen vilja nedtynga ögonlocken — malttorkningen försiggår oftast under hela natten — kan man nästan vara förvissad om att man får höra en historia,

som kan få en att skratta om man så vore halfdöd, så roligt är den berättad af dessa simpla bonddrängar — anser du dem för något annat? — att äfven den mest granntyckte måste glömma bort att dessa menniskor ha träskor, ja stundom spruckna träskor, på fötterna

Ofta får man höra en visa, en af dessa enkla, talande folkvisor, som göra den känslofulles öga fuktigt och äfven hos den hårdaste kunna framkalla en känsla, egendomlig och obehaglig.

Den som tycker bättre om god mat än roliga historier och klagande, men af djup förtröstan genomandade visor — tycket är dess bättre mycket olika, och denna smak är, då allt kommer omkring, måhända den mest berättigade, lika visst som hon är den mest födande — den som hyser en hjertlig längtan efter dylikt kan också få sin önskan uppfyld: lägg några potatis der i fyren bland eldmörjan och du skall få smaka att du aldrig fått en läckrare rätt, men — akta dig att du ej blir svart om fingrarne, då du skalar potatisen.

Der torkades malt i natt till nämdemannens.

Folket var vid godt mod, derom gåfvo de friska skratten tillräckligt vittnesbörd. De voro inte så få, tre pigor och minst lika många drängar. Nämdemannens Hans var med han också, han satt derborta i en krok och såg otrefligast ut af dem allesammans.

Hvarför såg han så otreflig ut och tittade i eldmörjan, som om der legat potatis i den, ehuru der ej fans en endaste, och vände på hufvudet, som han inte haft hemma här, ehuru han var nämdemannens näst äldste pojke? Hvarför?

»Ska' ja' tal' om'et?»

»Jo dä' var nu så att Hanna, som länge haft bröstlidande, i dag var inne i staden för att rådfråga läkaren. Anders hade skjutsat för henne, och Erik var också med.»

Hans såg då de körde, det var strax innan middag, och Anders hade smällt med piskan så det var en riktig lust åt'et, det small som riktiga pistolskott då de voro midt för Hans; åtminstone så föreföll det honom, som tillsammans med den ena af drängarne sågade sönder de rothuggna träden der ute på nyodlingen.

Hvad Hans sedan kände och tänkte, kan man ej så noga veta, men så mycket är säkert, att han, som annars var så bra att såga tillsammans med, så lätt och säkert skötte han sågen, nu sågade lika dåligt som en nybörjare.

Drängen förvånade sig och tittade en och annan gång på Hans som om han velat säga: hvad går åt friska menniskan?

Om middagen då de kommo hem, kom Elna, pigan, emot dem vid porten och så lät hon Hans, som var den bakerste, få något, som han nappade till sig och stoppade i fickan.

Han anade hvad det var. Det var ett bref från Hanna.

Aldrig förut hade Hans sett hennes stil, men nu tyckte han att den var så förinnerligt rar, så han kysste brefvet, något som var dumt gjordt af honom, då bref ej äro till för munnens räkning utan för ögonens.

Icke nog med detta, han kände äfven en stark lust att ta Elna, som lemnade honom brefvet, i famn, en ej afgjordt förkastlig känsla, då hon var en rätt behaglig flicka, om ock ej just vacker. För öfrigt märkte han en oemotståndlig lust att hoppa och dansa och bete sig som en galning.

Hvad innehöll då brefvet för något, som kunde en så kraftig verkan åstadkomma?

Så såg det ut:

»Min lilla Hans!

Blif icke ledsen på mig för jag reste då Erik var så snäll så han följde med kunde jag ej annat. Ack om du i stället fått skjutsa för mig!!!

Hanna.»

På eftermiddagen var Hans en annan menniska än han varit innan middagen. Han öfverträffade sig sjelf, så bra sågade han. Hvarje skåra blef rak som ett ljus, och så smågnolade han för sig sjelf. Någon vacker röst hade han just inte, och visan, han gnolade på, var det heller ingenting vidare med:

Jag satt uti min kammare och hörde en röst,
Som sade lilla vännen skulle komma i höst.
Och näktergalen spelar,
Och lilla lärkan sjunger,
Och göken han ropar: ku ku:
Roligt nog lilla du.

När det led bort mot qvällen, glömde Hans bort att gnola och tittade allt oftare bort mot vägen, der en och annan körande syntes, men ej den han såg efter.

Långt var det just inte till staden, så nu kunde de godt hunnit med att vara hemma.

Det blef qväll. Eftermiddagarne äro så korta denna tiden på året.

Sedan de ätit merafton, lade Hans sig borta i kakelugnsvrån och satte upp fötterna på kakelugnen. Han fick dock ta bort dem derifrån en och annan gång, då kakelugnen var så varm så det fräste, om man spottade på den.

Så låg han då folket gingo ut, drängarne för att skära hackelse och pigorna för att mjölka, och så låg han då de komma in i stugan igen för att äta qvällsmat. Så gick han ut då de andre gingo ut och följde med ner till dem som torkade malt.

Nu satt han dernere och såg dum ut.

»Ha ni hört talas om hur dä' va' mäns smålänningen fick 'et som han fick 'et?» frågade Store-Ola, blekingen, som nu tjenat till nämdemannens i en tre års tid.

Nej, ingen af dem hade hört det, icke en gång Sven Petter, som var från Småland och kommit hit ner till

Skåne som vaktepojk och från vaktepojk svingat sig upp till gårdsdräng till nämdemannens.

»Jo se ni», började Store-Ola på och bligade till höger och venster, »jo, se ni, dä' va' på dä' vised, se Vår Herre skulle dela ut sina håfvor, som han då gjorde mä. Så komme då först harremännen fram, för de ha alla ti'er vetat hålla säj framme.

Hva' vellen ni ha? frågte Vår Herre dom.

Jo, de velle ha gull o gröna skoga, som de finge mä.

Så komme då skåningarne fram.

Hva' vellen ni ha? frågte Vår Herre.

Jo, de velle ha gull o gröna skoga.

Då skulle ni kommit i jåns, för nu ha ja jett bort'et te' harremännen, säjr Vår Herre.

Ja då velle de ha fläsk o rubrö, som de då finge mä.

Så kommo då smålänningana mä' fram o velle ha sin del.

Hva' vellen ni ha? frågte Vår Herre dom mä.

Jo de velle ha gull o gröna skoga.

Då skullen ni ha kommit i jåns, för nu ha ja jett bort'et te' harremännen, säjr Vår Herre.

Ja då velle de ha fläsk o rubrö.

Då skullen ni ha kommit i jåns, för nu ha ja jett 'et te skåningarna, säjr Vår Herre då.

När där så inte va' nå't de konne få, velle smålänningana ha lof te' reda se dä bästa de konne o slå se fram de bästa de förstoe. Ja, dä va' Vår Herre mä på o harremännen mä, men skåningana velle inte redet gå ing på 'et. Te sist goe de då mä säj, för Droen, som väl satt i en krog o lytts på, smö se bag ryggen på dom o sa'e te dom: fö'n dom bara; jag ska ta' dom, säjr han.»

»Ja då finge de ju lide allihob», menade Sven Petter och grina, han lika godt som någon af de andre, »de ble inte så illa lurade som Rössen älla Törken älla hvem dä va'. De hade hört talas om där va ett barj i Blegen, där va å de klaraste selfver o skente se fölk fe redet ont

i uenen, så skente dä, o dä skulle de å o ta. Ja de komme då mä o hade stora tvägollaposa mä säj. Män de ble' då långa i synen se dä va inte likt nå't: dä va bara sillanacka te hela barjet. Dä va dä, som gliste så.»

Det der fick Store-Ola, blekingen, för sin historia, men han skrattade likväl så alla de snusiga tänderna tittade fram.

Då ble de lurade lia bra som gobben, menade någon.

Hur va' dä mä dän då?

Jo, dä va' så, så der va' en gobbe, män se va 'an blinnor se 'an fe ha en påg te följa se. Så komme de ing på ett ställe, der de finge söppa, o so åd pågen opp tjöded o gobben fe' barra söppa.

»Dä loktar som här vatt tjöd i söppan», sir gobben, men pågen tarra se om monnen o te'.

Så komme de då te ett anned ställe o der va porten tapptor, o så sa'e pågen: »höppa gobbe! här ä en bäck!» Gobben höppa o rände skallen i porten. Dä va då lett gjort å pågen, o gobben te svärja.

»Pe de andra ställed», säjr då pågen, »konnen ni lokta där vaed tjöd i söppan o se trodde ja' ni konne lokta här va en port.»

Nu skulle då Hans också tala om något, det halp ej med mindre. Han borde då veta reda på både det och detta.

»Ha ni hört talas om de lade pågana?» frågade Hans, då han inte blef fri med mindre än att han kom fram med något.

»Jo dä va' nu så», började Hans, då ingen af de andra hört det, «dä va' så att där va' tre påga, som va' så lada, så lada, så dä va inte godt o veda hem å dom där va' ladast. Så en gång, dä va' om sommaren, ginge de ud i sin morsa have o skulle svala se, for de va bra värmt i stuan, o så la'e de se onne ett aiblatrai. Då de så ligged lide, sir dän ene: »dä vore roled ha se lide aible!» så sir då dän andre: »horr skulle vi dä konna få;

där klyor ingen opp o rester ner dom te' voss!» Dän tredje å dom tyckte då de va' lide väl galed, o se sir 'an: »ja' kan inte begriba horr ni konnen jida si så meed!»

Nu hade de talat om historier allesammans utom pigorna, men de urskuldade sig med, att ljuga ville de inte och sanning kunde de inte tala. Men en visa kunde då åtminstone någon af dem sjunga! Ja det skulle de då, men de skulle först ut och röra i maltet, så det ble' bra torkadt.

Men kors bevars! var det ej sjelfvaste Hanna, som kom dit ner!

Jo så var det. Hon skulle endast tala lite' vid Elna.

De hade kommit från staden, utan att någon här nere hade hört då de kommit körande in på gården, ehuruväl malttorkan låg tillräckligt nära för att detta kunnat höras, om ej historierna tagit all uppmärksamheten till sig. De högljudda skrattsalfvorna kunde väl också öfverrösta det starkaste buller.

Sedan Hanna hade »talat med Elna» — kan undra hvad det var för något de talade om — gick hon likväl ej in, ehuru hon bort göra det, då hon antagligen var uttröttad af resan. Hon blef der ute.

Så flyttade Hans sig af sin knubb och Hanna fick en plats, der hon kunde sitta. Hans satte sig på golfvet intill henne, då der var rätt ondt om plats der nere i hären. Hvad Hans se'n såg på, då han någon gång såg på något, är svårt att veta, men eldmörjan tittade han ej mera på.

Det är ju inte heller bra att en längre tid stirra på eldglöder, men här finnes mycket annat som är minst lika skadligt.

Nu skulle en af pigorna sjunga något, men hvilken af dem? Elna ville inte, men Sissa? Hon måste.

Så sjöng hon:

"Förgäfves uppå stigen jag dig till mötes går,
Jag ropar, lyssnar och jag ropar åter,

Men vinden endast suckar och böljan endast slår,
Och vännens röst sig icke höra låter.
Som stjernorna de små.
På himmelen de gå,
Så vanka mina tankar och ingen hvila få
Förr än jag funnit vännen, den jag söker.

En tid det var så roligt, den tiden gången är,
Då vänskap du för mig i i hjertat hyste;
Om jag mig gick åt lunden, så var du med mig der,
Det minnas himlens stjernor, de oss lyste.
Du mig då löftet gaf
Att bli min tröst och staf;
Ja vore det ock större det stora vida haf
Det rymde ej den kärleken, jag kände.

Ja, jag har älskat fader, ja, jag har älskat mor,
Men dig jag älskat mera än jag borde!
Och aldrig här i verlden en kärlek fans mer stor,
Kanhända att en synd jag dermed gjorde.
Nu har jag mist min far,
Min mor jag mistat har,
Men aldrig större smärta jag i mitt sinne bar,
Än för den lilla vän mig nu förskjutit.

Och vintern är förgången, den vintern var så lång.
Jag önskade den mången gång till ända;
Du var i mina drömmar och du var i min sång,
Du var i mina tankar vid min slända,
Och våren återkom
Så grön, men glädjetom.
En annan fått ett hjerta, det var min egendom.
Jag kan ej derpå tänka utan tårar.

Guds varma sol nu smälter på berget is och snö
Till klara vattubäckar, som förrinna.
Men i ditt kalla sinne kan hon ej göra tö,
Att dina ögons källor månde rinna.
Och liljorna de gro
Och foglarne i ro
Nu qvittra uppå qvisten och bygga sina bo,
Men jag går ensam, sorgsen uti hågen.

Farväl min forna sällhet! Farväl du falska vän!
Jag dig förlåta kan, men aldrig glömma.
Du har mig öfvergifvit, och jag dig älskar än,
Det vittna tårar, som från kinden strömma.
Du skall min bår kanske
Med torra ögon se,
Men bli de då ej våta, nog bli de våtare.
Då du inför din Gud en gång skall stånda.

Farväl I klara stjernor, I liljor små farväl:
Farväl du liten fogel med din tunga!
För snart i himmelriket, Gud gifve det så väl!
De heliga Guds englar för mig sjunga.
Farväl du gröna strand,
Jag suttit på ibland
Åt vännen plockat blommor och knutit önskeband.
Farväl allt hvad jag hade kärt på jorden!

Vårlif.

Då våren han inträder så ljufvelig skön,
Så gångar sig hvar yngling åt skog o
lunder grön,
Med en flicka under arm,
Hjertat varmt uti barm.
Trallelala trallelalialej
Kan man tänka sej

Folkvisa.

Våren var kommen.

Solstrålarne lekte med de nyutslagna bladen, som i endast några dagar sett sig omkring i en verld, hvilken de förmodligen funno underbart skön från sin upphöjda ståndpunkt.

Foglarne jublade och sjungo så, att sipporna lyftade upp sina täcka hufvuden och nickade till hvarandra. Hör! hör! Ack så vackert, sade de, och vi som sofvit så länge! Men nu voro de vakna. Nu hörde de allt detta och skådade med undran kring sig. Långt sågo de icke, men hvad de fingo se var dem nog. De funno allt underbart, ja så vackert, att de ej nog kunde förvåna sig. Vaknade de någon morgon med tårar på kinden, kom en vårvind lätt och smekande och hviskade något till dem, något som hos dem uppväckte en underbar längtan. Så kom solstrålen, som de så länge drömt om.

Lärkan sträfvade allt högre och högre upp från den uppvaknande jorden. Vida i kring förkunnade hon att våren var kommen, våren!

Mycken förargelse åstadkom hon då också, lärkan. Barnen höllo ju på att se sig blinda, då de täflade om hvilken af dem som först skulle upptäcka den lilla pricken der uppe i det blå, den lilla pricken som sjöng så vackert, men som var så svår att se, oaktadt tonerna klungo så klara som om sångerskan varit intill deras hufvuden och ej så högt, högt uppe.

I dag var det söndag.

Egendomligt är det, men sant likafullt, att, så är nu förhållandet på landet, vinden aldrig är så ljuf och smekande, lärkan aldrig sjunger så vackert och solen aldrig är så klar, så vänlig som just om söndagen.

Barnen i byn voro samlade för att leka boll.

Huru qvicka voro ej de små, skulle man sticka dem med bollen, fick man allt vara temligen nära dem, annars veko de undan så att bollen for långt bort och hoppade som om han varit på det högsta belåten öfver att det ej råkade. Hur de trängdes och knuffades och sprungo, då bollen flög exter öfver gärdesgården der borta. Nu gälde det hvem som först fick tag i den, han blef ju söter. Rådde han så om bollen och var han så söter när de började, något som han ofta fick då han höll de andre med boll, och blef han så söter när de slutade — hvem kan veta hur länge det kan dröja innan de der yrbasarne och yrhättorna sluta — hade han nu varit allt detta, då kunde han med stolthet stoppa sin boll i sin ficka och jubla:

Söder gick ja' te
O söder gick ja frå
O söder ha' ja' alle vatt.
O södern stoppar ja' i min lomma.

Se der föll en af de små. Han hade så nära fallit på en gammal höna, som förut varit der borta i kroken och snackat litet för sig sjelf och sprätt med i sophögen, nu var hon der borta för att ta galenskapen, som hon tyckte, i närmare skärskådande; men så höll det, som

sagdt är, på att gå henne galet. Hon skyndade bort så fort hennes gamla ben kunde bära henne och flaxade med vingarne och vred på det åldriga hufvudet och skrek: sa' 'ke ja' dä, sa' 'ke ja' dä! ehuruväl hon förut ej sagt ett varningens ord. Här finnas många sådana gamla höns i verlden!

Hur gick det med den lille?

Han är längesedan vid målet. Det var tur för honom att han föll, annars hade bollen råkat honom. Nu är han lika söter som förut.

Rasen, yrväder, rasen! Tids nog slippa de förståndige rista på hufvudet för ni ären för yra.

Der borta i den s. k. Kullen — en inhägnad, bevuxen med ek, björk och hassel, men ingalunda så hög att den kunde förtjena namnet kulle — der borta på en öppen plats såg man en gunga, endast en påle, neddrifven i jorden, i pålen hade man slagit en jernnagel, på denna påle hvilade en bräda, i hvars midt ett hål var gjordt för nageln.

Hans hade haft mycket arbete innan han fått gungan i ordning.

Kälen hade ännu ej gått ur jorden, då han satte ner pålen. Han hade fått begagna sig af jernspett för att få hålet i marken djupt nog och likväl ville det knappt bli tillräckligt djupt. Men när han så gräft och brutit sig till ett tillräckligt djup och fått ner pålen och kilat dit den med småstenar, så att den stod så säkert att man ej kunde rubba den; då betraktade han med stolthet sitt verk, detta kunde han väl också ha orsak till, och hvisslade och torkade svetten ur pannan. Ett hål var nu snart borradt i pålen, och i detta hål slogs nu i brist på annat en rostig pistolpipa, som legat bland en del jernskräp i en gammal kista der borta i huggeboden till nämdemannens.

Hans ansåg att denna tingest kunde vara till någon nytta här i verlden och så tog han och använde den för sitt ändamål.

En gammal men stark bräda, som var kastad undan i en krok, blef framdragen i ljuset, befunnen ganska bra, och genomborrad.

Hans hade velat öfverraska. Ingen hade någon aning om hans gräfningsförsök i Kullen. Han hade haft arbete der ett par qvällar. Men så fann sig ock en och annan ej så litet öfverraskad.

Nämdemannen, Hans Andersson, som fått se tillställningen, visste att tala något om en ny, stark bräda, som de asat upp i Kullen, om en vacker allebit, som de böst ner i jorden, och så hade han till sist nämt ett ord eller två om »förderfva o bära se ill' öd' och att han aldrig visste hurudant slut det skulle ta, för där va ett sådant slarf o ett sådant vras i alla kroka se dä va inte likt nå't». Svärmodern hans kunde ej heller förstå hur det skulle bli, oaktadt hon skakat på hufvudet, snusat och sett mäkta eftertänksam ut, men så mycket kunde hon då begripa öd' dä vaed Hans, der vaed framme ijen o bored se ill öd!

Ja, ja, hvem annars?

Hvem var det väl nu om icke Hans som hängde på den ena ändan af gungan och sprang omkring så fort att den person, som satt på den andra ändan af gungan, hade all möda i verlden att hålla sig fast.

»Hans låt bli! Låt då bli, Hans, ja' blir så yr.»

Nu saktade Hans farten och så hoppade Hanna — det var verkligen de båda, som voro framme igen — så hoppade Hanna af gungan.

»Sådan larver, ja törs aldrig gunga mer, då du gör så.»

Hans, »larvern», skulle se bedröfvad ut, han försökte också, men kunde ej lyckas i sina bemödanden. Han trodde ej att Hanna hade någon mening med det hon sade, han var så klentrogen, Hans.

Men hur kunde ett dylikt ofog tillåtas som att Hanna och Hans voro ensamma här uppe i Kullen?

Jo, det förhöll sig så att nämdemannen med hustru och sonen Erik voro körda till kyrkan, det var först

gudstjenst. Anders var borta på ett årsmöte, som ett missionssällskap höll någonstädes här i denna jemmerdal. Det var af dessa orsaker Hanna och Hans blifvit förledda af den lede frestaren att gå upp i Kullen att försöka den så mycket omtalade gungan.

De hade äfven plockat en sådan massa blåsippor och hvitsippor att hälften kunnat vara nog.

Man kan ej rätt gerna försvara deras beteende: de vanhelgade hvilodagen: »de hade ej gått i Guds hus och kommit för att höra», de använde ej denna dag till att höra och läsa Guds ord, men så sken ju också Guds klara sol så vackert der ute att hon kunde fresta hvem som helst att glömma bort allt detta för att ute i det fria smekas af de vårliga vindarne och höra på de jublande foglarne. Hans hade också varit nog djerf att påstå det vara lika nyttigt att här njuta af Guds verk som sitta i en kyrka och sjunga psalmer och höra en predikan, som endast förfäade folk — han använde verkligen detta ord — för att nu ej säga något om kungörelserna. Men så var då också Hans rent af en fritänkare eller svedenborgare. Han kunde då ej rätt gerna vara något annat heller, så många villoböcker som han läst. Ja, sanning att säga, man kunde ej hysa stort hopp om Hans.

Men Hanna! Hur är det med henne? Är det ej fara värdt att icke äfven hon kommit från den rätta vägen?

»Se här hvad jag funnit, en blåsippa med åtta blad!»

»Får jag den, Hans, så ska ja sätta den midterst i den ena buketten. Vi ska väl ha hvar sin? Nu sätta vi oss här på stenen men vi binda samman dem. Ja' undrar om solen skiner så vackert och om de ha några sippor ännu der hemma. Dä ä så länge sen ja fått bref hemifrå.»

»Hur kunde dä vara . . .» Hans tystnade.

»Du vill veta hvarför ja reste frå hemmet?»

»Ja, ja' ha tänkt länge fråga däj, men så har dä inte blitt af, dä ser ju förvetet ut, men . . .»

»Ja, vet du Hans», Hanna slog upp ett par ögon som voro lika blåa som blåsipporna, hon höll i handen, och dessa ögon sågo så mildt på Hans, som såg brydd ut för han visat sig så nyfiken, »vet du Hans ja' ha många gånger tänkt du skulle fråga mäj efter'et. Ja' ska' tal' om'et för däj, fast ja blir så ledsen hvar gång ja tänker på 'et, så. Du vet kanske inte ja' ä baptist? Ja' hade många ledsamheter der hemma strax ja' ble' 'et, men så te sist ble' min bror också — far o mor ä också nu etter hva' bror skrifver — o sen va' dä så roligt, ja, Hans, vet du dä va' roligt! Men så har en aldri' nå'n fröjd utan en ska' ha sorg också. Så ble dä för mäj: Baptistföreståndaren fatta kärlek te mäj.

Ja visste ej om nå't förr än en qväll vi gick frå' mötet. Han skulle samma väg som ja', o min bror hade inte vatt ve mötet den qvällen, så ja' va' ensam mä honom. Då talte han om'et för mäj. Vet du Hans ja' trodde aldri' en menniska kunde tala så som han talte då. Han talte om hur han älska' mäj o att han aldri' älskat nå'n annan o skulle aldri' i evighet älska nå'n annan. Han ville skiljas från sin hustru, för han va' gift, bara ja' ville bli hans älla ville han rymma bort frå' henne, bara ja' ville följa mä. Vet du Hans dä ä för besynnelit när ja' tänker på 'et, men då han talte om 'et, kände ja' dä så förunderligt: ja' kände en sådan leda för kar'en, men ändå ville ja' höra hva' han sa', o så ville ja' gråta hjertat ur bröstet för han vågade tal' om sådant för mäj.

När ja' kom hem talte ja' om 'et för bror. Han ville ja' skulle låta föreståndarens hustru få reda på et, men hon trodde dä då inte, o så fick ja' aldri' en gla dag mer der hemma. Baptistföreståndaren ställde te så många le'samheter för mäj så ja' trodde ja' skulle sorgt mäj förderfvader, så ledsen o öfvergifven kände ja' mäj. Ja' fick då bröstlidandet, som väl aldri' går bort förr'n ja' dör.»

»Stackars du lilla Hanna!» Hans var upprörd. Några tårar hade flutit ner ur Hannas blå ögon på hennes kinder.

Så sutto de tysta en lång stund.

Från vägen nedanför Kullen hördes en klangfull, manlig röst sjunga:

"Flicka lilla hvarför är du ledsen
Eller hvarför fäller du så mången tår på kind?
Tro aldri' att ja' däj öfvergifver,
Nej du ska' blifva min lilla vän!
Tram tradedia diadiadej,
Tram tradedia diadiada,
Tro aldri' att ja' däj öfvergifver,
Nej du ska' blifva min lilla vän!"

»Dä ä Sven Petter som sjunger. Sjunger han inte bra Hanna. Hörde du hva' han sjöng?»

Ja Hanna hade hört det och strök bort tårarne.

»Nej, du ska' blifva min lilla vän!» gnolade Hans. »Vet du Hanna dä tänkte ja' första qvällen ja' såg däj.»

»Gjorde du! Hans; men du tittade ju bara inte dit ja' va' första tiden ja' va' te ert.»

»Nej, se du ja' så' hur dä va' fatt mä Anders, o så tänkte ja' som så, om du tyckte om honom, ville ja' inte va' i vägen. Dä'för talte ja' inte nå't te däj, o sinn tyckte ja du så' så stolt så ja' tänkte: du gör nock bäst i o inte va dum, Hans.»

»Vet du ja' tyckte dä samma om däj, Hans. Sinn tyckte ja' du så' så bra ut då du kom på gården i den der gule pelsen o den gröna mössan, de klädde däj så bra; men du såg så stolt ut o titta' aldri' på mäj.»

»Mins du en qväll vi sutto vid bordet, ja' läste o du sydde, Erik satt der visst o läste han mä; när du så skulle g'ut i köket, satte ja' fram handen te väfven för att hindra däj. Då du så var förbi, höll stolen på att falla mä mäj, ja' hade böjt mäj för långt tebaka, då fick du fatt i den, men mitt hufvud kom te röra ve däj o då va' dä så besynnerligt.»

»Jo, du lilla larfver, ja' mins hur underlig ja' också ble' till mods. Kommer du ihåg, Hans, den första qvällen, du, då vi va' ute mä Erik för o ta reda på den der stjernan? . . .»

»Ja du, då fann ja min lilla stjerna.»

Hans hade slagit armen om lifvet på Hanna liksom den der qvällen och hon lutade sitt hufvud mot hans bröst liksom då.

»Nu skulle ja' villa dö, dö frå' alla sorger och besvärligheter här i verlden.»

»Säj inte så, Hanna. Hvarför skulle du dö, dö frå' mäj?»

»Jo, Hans lille, för ja märker på mäj att vi ändå aldri' nånsin få hvarandra. Du vet hva' ja' menar vi ha inte lika uppfattning i religionen, o då —»

Hans mörknade till. Detta ämne hade de ej talat om på länge. Han började hoppas att hon ansåge hans tankar i dessa frågor för ej så helt förkastliga, men nu. —

»Ja men Hanna du kan ändå aldri' tro att menniskan, som Gud skapat te sitt beläte, inte ska' bli annat än en lumpen tiggare. Inte ska' hon i alla evigheters evighet äta nådebröd hos en sådan fader under dä hon med bäfvan o darran försöker på göra sej »nåden» värdi'. Nej tro mäj, Hanna, te nå't sådant ha vi inte blitt så rikt utrustade af den allvise Guden. Allt godt som fins hos oss, ska' utvecklas o användas te hva' dä ä bestämdt te, om dä inte går för säj här, ska' dä göra dä nå'n annanstans. Vi ha fått rika gåfvor af Gud o han ha' gett o ger oss nog förmåga att utveckla dem, när vi göra så o komma allt närmer fullkomligheten o börja begripa mer o mer af Guds outgrundliga vishet o kärlek, då kunna vi med upplyft panna nalkas honom o inte krypa te hans fötter som hundar!»

Hans blef vältalig. Han hade tänkt mycket öfver detta ämne, han talade med en kraft, som man näppeligen kunde vänta af denne oftast tillbakadragne och tyste yngling. Då han slutat, framtog han ett blad ur fickan.

»Läs detta, Hanna, här kan du få se hva' läran om nåden kan leda till!»

Det var ett af dessa religiösa flygblad, som vi nog känna till lite hvar.

Hanna tog efter någon tvekan lappen och läste:

Kungörelse!

Genom öppen och frivillig auktion, som hålles i dag, försäljes rika qvarlåtenskapen efter Emanuel, bestående af ett hemman, som af Himmelen är.

Egendomen är väl belägen med skön utsigt; har åkrar med god jord, som bär somt 100-fallt, somt 60-fallt och somt 30-fallt, och den som sår i andanom får i andanom uppskära evinnerligt lif. Egendomen är väl försedd med gröna ängar, har särdeles riklig tillgång på friskt vatten, som är tjenligt till borttagande af all slags orenlighet.

Genom hemmanets egor flyter en klar elf med lefvande vatten, och på båda sidor om elfven stå lifsens träd, som bära frukt alla månader, hvilken frukt är ganska kostelig och helsosam. Till hemmanet hörer ock en vingård med åtföljande vinpressar, som af must öfverflöda; en vinkällare, der Guds salighets ström iskänker åt menniskornas barn. På hemmanets egor äro åtskilliga ställen, dit hopar alla årstider kunna företaga lustfärder, såsom Bethlehem, Getsemane, Golgata och Oljoberget.

I samma köp ingå äfven åtskilliga frälsenaturer under namn af: syndernas förlåtelse, rättfärdighet, frid och fröjd i den Helige Ande samt barnaskap och arfsrätt till evinnerligt lif.

Till hemmanet hörer en lada, till att förvara hvetet i, äfvensom nödiga inventarier såsom: kastoskofvel och såll, till att skilja agnarne från hvetet; en plog att plöja Himmelrikets åker, och hvilken plog går förträffligt, om man sätter handen till honom och ej ser sig tillbaka. Diverse möbler och husgeråd: ett bord, som kallas Herrans bord, en stol, som kallas Nådastolen, en säng med bolster och kudde, som kallas Kristi rättfärdighet; en

gyllene bägare, som kallas Välsignelsens kalk och en, som är mindre inbjudande och kallas den Helsosamma kalken. En klädning: Rättfärdighetens kosteliga bröllopskläder, rentvagna i Lammets blod. På samma gång utbjudes en vapenrustning bestående af: Sanningens bälte, Rättfärdighetens pansar, Trons sköld, Salighetens hjelm och Andans svärd. Bland kreatur må märkas: ett nytt kreatur i Kristo Jesu. Några kosteliga klenoder såsom: Rättfärdighetens krona; några musikaliska instrument, till att spela och lofva Herran på, såsom: Psaltare och harpa, trumpeter och basuner; jemte mycket annat, som ej så noga uppräknas kan.

Hela egendomen är brandförsäkrad i Kristi blod, och får tillträdas instundande fardag, så vida köparen intagit fasta derpå innan fastedagen utgått.

Närmare underrättelser om egendomens beskaffenhet samt vilkoren för densammas tillträdande kunna hugade spekulanter erhålla uti hemmanets tillhöriga handlingar, som äro när som helst tillgängliga att bese hos Propheterna, Evangelisterna och Apostlarna.

Köpare, som äro bekante med Emanuel, få köpa utan penningar och för intet, och anstånd med betalningen lemnas dem i alla evigheters evighet; men deras bud, som komma med penningar, antages ej.

För främlingar, som vilja hedra Emanuel med sin närvaro, finnes på stället logis att tillgå uti Jesu sida, samt förfriskningar, bestående af vin, mjölk, Lifsens vatten och Lifsens bröd, allt utan penningar och för intet.

Jemmerdalen på salighetens dag af detta nådiga Herrans år.

Uppå anmodan och befordran af

Emanuel.»

Hanna satt begrundande. Hon hade läst igenom bladet ett par gånger, men hon visste inte hvad hon skulle svara på Hans' fråga, hvad hon tyckte om det? Det var ju sant hvart ord der stod, men likväl . . .

»Ska' ja' säj hva' en sådan lära kan leda te?»

Hanna svarade ej.

»Jo», fortfor Hans och tittade rakt framför sig, »jo dä kan leda o dä leder te dä man dagligen ser, att menniskorna »kasta sej i Jesu armar» som de säj' o tänka inte på eller åtminstone inte tala om annat än den »söte Jesus». De glömma bort Gud, som satt oss i verlden att arbeta medan dag är. De låta sin egen, af Gud dem gifna kraft, rosta upp. Skulle förståndet älla samvetet nå'n gång höja sin röst, nedtystas det. Förståndet ä förmörkadt, säj de, dä ä nock sant, men dä förmörkade förståndet ha' likväl gjort att vi blitt menniskor frå' djur. Förståndet kan inte fatta allt, men hva' ä förståndet älla förnuftet om inte just Guds ande i menniskan? Skulle man nu tro bla'et, du håller i handen, Hanna, skulle man ju få allt »utan penningar och för intet» dä vill säj en behöfde inte lägga två strå i kors o lika väl bli salig.»

»Ja ja' förstår dä inte riktigt, men om Gud inte ger oss allt af nåd, hur långt komma vi då, Hans»? Hennes röst darrade.

»Vet du Hanna dä förekommer mäj präsis mä oss som mä ett litet barn, när dä ska' lära o gå, håller modern dä i handen, så ä dä mä oss: Gud leder oss.

Men liksom barnet får ansträngа sina krafter, för annars lär dä aldri' o gå, så få vi också ansträngа de krafter som ä i oss. När vi så ha vuxit så te så vi kunna sjelf stappla fram, få vi försöka, liksom modern släpper barnet så dä får försöka gå på egen hand . . .»

»Nej tyst, Hans, tyst! Du tror då inte Kristus frälst oss frå' synderna . . . Du tror du inte nå't . . . Ack dä ä förfärligt! . . . Gifve Gud du måtte vända om i tide . . . Dä ä rysligt!» Hanna döljde ansigtet i händerna och grät. Hon kände hur Hans småningom blifvit henne så kär, så kär. Hon trodde ej att han hade dylika tankar som de han nu yttrat, ehuru han många gånger förr framkommit med tankar, som förvånat henne och som hon ej kunnat gilla.

Men nu — nu blef hon varse huru mycket som skilde dem från hvarandra.

»Men Hanna, Hanna lilla, var då förnuftig. Du har ju inte fått höra allt, ja' ville säj'; Hanna, lilla Hanna . . .»

Hon hörde ej mera på hvad han ville säga, hon fruktade att höra på längre, och om hon ock velat, kunde hon ej, hennes hjerta var öfverfullt af smärta.

Men der ute i skogen brusade vårlifvet så friskt, vinden kändes så smekande, foglarne sjöngo och solen såg så vänligt ner på allt detta.

Ensam.

När som du reser, så var försigti'
Och då du älskar, så var upprikti'
Och då du bort ifrå' mäj ska' resa,
Så glöm ej vännen, dig håller kär.
Folkvisa.

Hanna hade fått plats som kökselev der inne i staden. Hon hade kommit dit i början af Juli.

Sedan den der dagen i skogen hade aldrig ett ord vexlats mellan Hans och henne i det enda ämne de voro af skilda tankar, i religionen. Om Hans händelsevis kom fram med en tanke, som kunde leda dem in i ett dylikt samtal — Hanna aktade sig väl för att säga något, som kunde leda derhän — teg hon, och då blef också Hans tyst, om det ock forvånade honom att Hanna var så besynnerlig.

Så ofta de så kunde, voro de dock tillsammans nu som förr, men samma förhållande som fordom ville ej mera ega rum dem emellan.

Var hon glad och leende, blef hon ofta plötsligt allvarsam, som hon ångrade det hon kunde vara så glädtig. De voro ej nu mera så öppna och förtroliga med hvarandra. Båda plågades deraf, men han slöt oron inom sig sjelf och så gjorde ock hon — om det också kostade på, finge ingen ana något.

Ett leende kunde väl spela på hennes läppar, då han tecknade deras framtidstafla. De skulle ha säj en liten stuga vid en sjö, der de kunde va' ute o segla om som-

maren; så skulle de ha säj en skog intill, der Hans kunde ut o jaga om vintern o hugga bränsle, så de finge det varmt o godt i sin lilla stuga. De båda behöfde då inga tjenare: Hans skulle va' bå' husbonde o dräng o Hanna bå' husmor o piga. Så skulle han skaffa sig så många böcker så, som han skulle läsa högt i om vinterqvällarne. Hanna skulle väfva kläder till dem, hon kunde nog sy dem också, åtminstone sina egna, men Hans' kläder? Skulle han sjelf lära sig o sy dem eller skulle en skräddare anlitas till detta maktpåliggande arbete? . . .

Ett leende kunde visserligen spela på Hannas läppar då Hans tecknade denna framtidsbild, men leendet var mången gång så sorgset, så sorgset att han glömde att fortsätta.

Nu hade han som sagdt ingen att tala med, om han ej ville tala med sig sjelf om dylikt.

Hon var rest.

Hvad dagarne nu voro långa.

När Hans kom hem om middagarne eller qvällarne, tittade han af gammal vana bort mot väfven, men denna stod antingen tom eller ock satt der en annan der hon brukat sitta. Då vände han bort hufvudet eller slog ned ögonen och stirrade på golfvet, der flugorna kröpo, eller i loftet, der flugorna kröpo, eller på bordet, der flugorna kröpo; men han såg ej glad ut fast han såg så många flugor. Här fans, som några eller någon torde erinra sig, ovanligt godt om flugor den sommaren.

Men så blef Hans glad. Hanna hade skrifvit till Elna och så var der ett bref inuti till Hans. Detta var det andra brefvet han fått från henne. Det första var det så lång tid sedan han fått — det var på den tiden: men hvarför tänka på en tid som nu föreföll honom som en dröm, men en förunderligt skön och märkvärdig dröm.

Hon skref:

»Min egen lilla Hans!

När jag sitter så i ensamheten ila mina tankar bort till *dig Du* min kära, lilla Hans som vann mitt hjerta

innan jag sjelf visste det; ack! Hvad jag kommer att sakna dig!! Jag har varit ledsen ända sen jag kom hit, jag saknar dig så obeskrifligt så! Här är ett sådant buller och bråk så jag vet knappt hur jag ska' kunna uthärda här. Du får nu icke fler rader.

Godnatt med dig min lilla älskling.

Din sanna och uppriktiga vän
Hanna.

P. S. Nu först känner jag hvad du var för mig.
D. S.

Skrif när ditt ditt hjerta manar dig. — —
Dina bref bli min enda glädje!»

Nu skulle Hans skrifva. Det ville ej gå riktigt bra; tankarne jagade hvarandra i hans hufvud, han kunde ej uttrycka sig som han ville. Han kramade sönder det ena papperet efter det andra och stoppade det i fickan tills han hade hela fickan full af papper, men det ville inte hjelpa.

Nu fick han likväl skrifva, han hade inte mer än ett pappersark igen.

Han skref och skref, men tyckte allt såg fånigt ut, sjelfva bokstäfverna stodo ju och gapade af idel dumhet. Han hade nästan tänkt att vänta till dagen efter, då han kunnat få mera papper borta i handelsboden, men så hade ju Hanna skrifvit det han skulle skrifva då hans hjerta manade honom och detta unnade honom just nu ingen ro, samma qväll han fått brefvet, derför var han väl så illa tvungen att sända af sitt bref, fast det var så dumt och säkerligen blifvit mycket bättre, bara Hans haft mera papper.

Dagen efter gick han till stationen, han skulle sjelf lägga brefvet i breflådan, men så skulle han ha frimärke. Han köpte sig ett, men han tyckte posttjenstemannen såg så misstroget på honom, fast dylika herrar vanligen ej fästa afseende vid sådana kryp som Hans.

Nu var brefvet med.

Hur länge kan det dröja innan hon får det?
Nu har hon det nog.
Nu läs hon det, kanske.

Men Hanna måtte aldrig fått det brefvet. Hans fick ju ej något bref den dagen och inte dagen efter heller. Hon måtte aldrig fått brefvet, då hade hon väl svarat. Hon kunde ju bara skrifvit några rader eller åtminstone en enda rad till Hans, som längtade så och som nu var så likgiltig för allt, allt utom ett.

De körde in hö till nämdemannens i dag och Hans skulle föra upp höet. Hvad han bar sig bakvändt åt. Han hade knappt förstånd nog att hjelpa drängarne att sätta samman kareterna. Solen brände så de hade kastat både rockar och västar af sig, Hans hade knappt så mycket vett att han tog rocken af, fast solen brände lika starkt på nämdemannens Hans som på den minste af nämdemannen Hans Anderssons drängar.

Jo Hanna hade verkligen fått brefvet. Ett par dagar efter fick Hans svar på det.

Han kunde aldrig förstå hur Hanna kunde skrifva så som hon skref. Det var ju alldeles så som Hans tänkte och likväl kunde inte han, som var stora gamla karlen, öfver tjugo år, och som förr alltid brukade hänga näsan öfver böcker, likaväl kunde inte han skrifva så som Hanna:

»Min dyra Hans!!

Nu är jag nog lycklig att ha ett ögonblicks frihet och hvad tror du då skulle vara mera kärt för mig än att skrifva till *dig*. Du har nu väntat så länge på bref från mig du min lilla »larfver» men hade tillfälle gifvits hade jag skrifvit långt förr. Innerlig tack min lilla Hans för ditt kära bref jag väntade så på posten den dagen o hur glad blef jag inte då ja' fick bref frå' *dig*. Skrif nu snart igen för ingenting gläder mig så som bref frå' dig (med undantag af dig personligen) det öfverträffar allt — tro det Hans det är sant!

Det är förfärligt att vara så långt skild från *dig* och

länger blir kanske snart sinn har ja' inte hopp om att se dig snart åtminstone, kanske aldrig! Ack, *min lilla Hans* att skiljas frå' dig och aldri' återse dig mer. — — —

Bättre om jag då aldri' lärt känna dig.

Ack, min älskade att den tiden vore tillbaka då man dagligen fick se dig och höra din röst och dina välbekanta steg skulle jag någon gång i lifvet kunna glömma det o nej — aldri'! Det blir ett minne som ska' följa mig öfver allt och som ska' bli min enda glädje — ingenting kan tillfredsställa den saknaden ja' redan nu fått smaka — — min innerliga önskan o länktan är att så snart sig göra låter få se dig, vill du inte komma snart min lilla *larfver* ja' länktar så *obeskrifligt* så!

Nu får jag inte skrifva mer för jag ska' upp i köket nu, vill du mottaga dessa ofullständiga rader som jag skrifvit i största hast, det skulle bli så roligt så roligt att snart få träffa dig min *älskade* — till dess lef väl! Och måtte du få ega helsan är min uppriktiga önskan din

Hanna.

P. S. Ursäkta att jag haft så brått så brefvet ej blitt så som jag ville skrifvit, skrif snart snart! —

D. S.

Så skref Hans igen.

Han hade gerna velat resa in till staden i stället för att skrifva, Hanna hade ju bedt honom komma till sig och Hans kände stor böjelse att efterkomma hennes önskan så snart han fått hennes bref — nu var det ju så länge sedan de båda sett hvarandra — men han kunde inte. Han fick vänta ännu några veckor.

Några veckor — några evigheter.

Hvad tiden var lång!

Hvad Hans längtade innan han fick svar igen.

När han så fick det brefvet, skulle han se hur länge han kunde ha det utan att bryta det.

I dag var Hans inne i staden.

Hvad hans hjerta klappade innan hon kom!

Så kom hon då in till honom i sitt hvita köksförkläde och med kinder som glödde så starkt — till följe af den stora värmen der ute i köket.

Der fans ingen mera i rummet än Hans och Hanna.

Så tog han henne i sina starka armar och strök med sin grofva näfve några lockar från hennes glödande kind, och hennes öga skimrade så vackert.

Hvad Hans kände sig rikligen belönad för sin resa.

Men nu finge Hanna gå ner i köket, hon vågade ej vara derifrån mer än några ögonblick, de hade så brådtom i dag, och Hans blef ensam.

Han gick ut på gatorna och dref och fick en och annan knuff, då han ej gick ur vägen. Han tittade på de många, vackra sakerna i butikfönsterna, på de nya böckerna och taflorna, som voro utställda i boklådsfönstren; men han såg troligen inte mycket af all denna herrlighet. Så fick han resa hem igen, och så kom han upp för backen, der nämdemannens grundmurade uthuslängor och rödmålade stugelänga lågo och gassade sig i solskenet.

Nu var alltså Hans åter hemma.

På qvällen dref han ut i Kullen och stod en stund stirrande på sina händers verk, gungan. Pistolpipan i stocken var rostigare än förr och hade krupit upp ett stycke som han velat aflägsna sig. Detta hade ej Hans sett förut.

Stjernorna började framkomma den ena efter den andra på den blå himmelen. Bladen ville knappt röra sig för den smekande aftonvinden.

Hans gick mot hemmet. Hvad tänkte han på? Frågade han sig sjelf hur länge det nu komme att dröja innan han åter finge se henne, eller tänkte han på hur der står i den gamla folkvisan:

Men ensam, ja ensam och allena.
Så vet jag att ingen då oroar mig!

Ännu en gång på lifvets bana.

Hvad man hade brådtom till nämdemannens. Hvad der gjordes snyggt och vackert i hvar krok.

Pigorna hade tvättat stugan så de af ålder bruna väggarne och loftet skeno så vackert att man ej gerna kunde få se något behagligare. Golfvet var sopadt och beströdt med den finaste sand och det friskaste enris. På långbordet låg en bländande hvit duk, och på den nedre bordsändan stod en blänkande tennkanna.

Nämdemannen hade på sista marknaden köpt sig en tennkanna, så nu fick den gamla drickakannan, träkannan, krypa undan i en vrå, då det skulle vara riktigt högtidligt, och tänka efter hur länge sedan det var då hon, ännu i sina ungdomsdagar, blifvit eftersökt och firad. Hon hade varit afhållen en bra lång tid ända tills den der ny- och högmodiga tingesten, som nu stod på bordsändan och sken af belåtenhet, kommit in i huset.

Kakelugnen var svärtad och blankad och glänste nu om kapp med sjelfvaste tennkannan. Simson hade blifvit så putsad att han gapade af förvåning der han satt på lejonet och höll det i käkarne, och glorian kring honom: SIMSONSLETLEYONETSÖNDER, strålade om kapp med HAS och SND, som af blygsamhet dragit sig något undan.

På den andra sidan af kakelugnen blinkade stjernan och lyste månen med välbehag på den tappre riddaren S:t Göran, som satt på sin blanke häst och svängde det glimmande svärdet öfver sitt hufvud för att törhända göra ett slut på den förfärliga draken, som var genomborrad

med spjut och trampad under hofvarne af den modige springaren. Jungfrun stod litet längre bort på en ställning, ofvanpå ett lam invid en kyrka, vridande händerna i sorglig ovisshet om utgången af denna strid, som här inför hennes ögon utan synbart resultat utkämpats så länge. Fogningarne på kakelugnen voro öfverklinta med lera och svärtade så att de svårligen kunde synas.

Hvem om ej Hans hade med sådan omsorg fullbordat denna svarta gerning. Då han var färdig med arbetet, skeno händerna af isenfärg och strålade ansigtet af belåtenhet.

Men så var det ju också julafton, och för Hans var denna högtid dubbelt efterlängtad, hon, Hanna, hade lofvat att tillbringa julen hos nämdemannens.

Nu kom Anders körande, liksom den der qvällen då *hon* kom.

Hans tittade ut på gården, han såg hur Anders ledde bort hästen till stallet. Slädan stod tom.

Hade då Hanna ej kunnat komma? Hon hade blifvit förhindrad. Med sorg såg hon sig nödsakad att tillbringa helgen i oro och bråk i staden i stället för, som hon så innerligt gerna önskat, i frid och lugn på landet; »men om nyår», skref hon, »skall jag komma, om jag är välkommen.»

Hvarför skulle Hans haft så mycket besvär med kakelugnen? Isenfärgen hade bitit sig så fast att han knappast kunde tvätta sig ren.

I qväll var den stora glädjehögtiden inne; i qväll voro alla glada.

Vid bordet sutto Hans och Erik och drogo räf.

Hade Hans räfven, stängde Erik in den för honom, hade Erik räfven, tog han alla fåren från Hans. De öfriga roade sig efter bästa förmåga med att »krypa under limmaspettet», »vända sig om i skäppan», »preka ögat ur skomakaren» o. d. eller ock gissade de nötter.

Nu bars lutfisken in, och så satte man sig till bords. Nämdemannen och hans hustru togo plats vid den öfre

bordsändan på tvärbänken vid hörnskåpet och de öfriga allt efter rang och värdighet, sönerna och drängarne på bänken vid väggen, den minste drängen och pigorna på sätet. Så sjöngs en julpsalm och lästes en kort bordsbön, sedan öppnade nämdemannen hörnskåpet och tog fram flaskan, med Gustaf III på och bränvin i, och en tumlare, som fyldes i och gick omkring. Inte sparades nu hvarken lutfisken eller julgröten. Sedan en psalm sjungits, steg man upp från bordet. Tjenarne togo så sina julhögar: en kafring, en kaka sursött, en siktebrödskaka och en hvetebulle, och så gingo de ut och lade sig; man skulle ju åstad på morgonen till julottan.

Kyrkan strålade så vackert och sången klingade så kraftfullt och högtidligt, men detta tycktes lemna bra litet intryck på Hans der han satt i bänken och stirrade på folket och en och annan gång tittade på presten, fast han just ej tycktes uppfatta mycket af hvad denne sade.

Så tog då ottesången slut, och folket strömmade ur kyrkan. Snart klingade det på alla vägar så klart i den kalla morgonstunden, då folket färdades från julottan.

Juldagen gick och annandag jul, med staffansridterna, gick också och så gingo ännu några dagar och det vardt nyår.

Hanna var kommen. På nyårsaftonen kom hon. Hans, som längtat så mycket efter dessa stunder, var inte nöjd. Hanna och han fingo ju aldrig vara ensamma. Hans hade så mycket han ville säga henne.

Så på eftermiddagen funno de sig ändtligen ensamma. De sutto vid bordet och gissade nötter.

»Ja' ha' längtat så innan du kom, Hanna.»

»Ha' du, Hans.»

De sutto en stund tysta och sågo på hvarandra.

De fingo ju inte se hvarandra hvar dag nu mera.

»Vet du Hans nu ska' ja' snart resa te mitt kära hem.»

Hans blef ingalunda angenämt öfverraskad öfver detta meddelande.

»Far ha' skrifvit te mäj att ja' ska' resa hem så fort ja' kan, för mor ä inte riktigt kry, o sen ä nu den dere baptistföreståndaren, ja' tal't om för däj en gång, rest. De fingo väl ögonen öppna för hurdan han va', så han ä nu rest.

Hans satt tyst, han ville visst säga något, slutligen kom han fram med det: »men då glömmer du väl bort mäj, Hanna?»

»Säj inte så, Hans!» Hanna såg förebrående på honom.

»Jo en o annan gång kommer dä för mäj, men jag vill inte tänka på'et, för ja' vet inte hur dä då skulle gå.»

Hans tystnade.

»Nej, Hans, ja' ha' nog te min olycka fäst mäj så mycket vid däj så ja aldri' kan glömma däj. Ja, Hans, te min olycka! För dä ä nå't inom mäj som säjr vi aldri' få hvarandra. O dä vore förfärligt om så skulle gå, Hans, men . . . Gud kan hjelpa allt te dä bästa . . .»

Nu tog någon i köksdörren, och Hanna böjde sig ner och plockade upp några nötter, hon släppt, och Hans knäckte nötter och tittade ut genom fönstret och såg på hur snön sväfvade ner från himmelen och lade sig till hvila på den hvita marken.

Slutet.

Mitt ungdomslif jag liknar vid vattnet i en ström.
Som det det rinner bort o kommer aldrig mer igen;
Jag liknar det vid liljan, som om hösten faller af,
O vissnar bort o sjunker ner uti den stilla graf.

Folkvisa.

Vinden kändes kall och genomträngande.

Kråkorna och kajorna skreko der uppe i luften och väsnades i de nykörda fårorna på åkern. Träden skakade med en rysning af sig sina sista, af gula febern angripna, blad. Himmelen hade detta gråa, dystra utseende, som är så kännetecknande för denna årstid.

Hästarne sträfvade mödosamt framåt, der de drogo plogen, och lyfte endast upp hufvudet då en uppflygande kråka eller kaja störde dem i sina funderingar. Körsvennen tycktes gå der utan vidare intresse för saken. Plogen stötte nu mot en sten. Hästarne stannade och körsvennen såg upp, det var Hans.

Hanna var hemma. Hon hade rest hem i början på våren. Ett par dagar efter hon var rest, fick Hans bref.

»Ack min lilla Hans jag är så lycklig», skref hon, »så lycklig öfver att åter vara i det kära hemmet. Här är sig allt så likt som då jag reste, mina blommor ha blitt så omsorgsfullt vårdade, men oaktadt detta är jag ej fullt lycklig, jag tänker så mycket på den flydda tiden! —

Det första som kom mig att tänka på den var den mosshylla Du och jag sammansatt, o den kära hyllan som talar om *Dig* — hvar gång jag ser på henne och det gör jag så ofta alltid har hon något nytt att omtala för mig. Hon talar om våra vandringar i Kullen der vi funno mossa och om vår färd till S. der vi fingo grankottarna.

Ack min älskling tänker du ofta på den flydda tiden och skall du alltid minnas mig? som kom i ditt hem från mitt hem som jag varit värnlös, jag fann ett hem hos *Dig* du var min tröst i mina mörka stunder, du var min lilla Hans — — —»

Hur lycklig kände sig icke Hans?

Så skref han och så väntade han på svar från henne.

Hvad väntetiden syntes honom lång, och hvad han var glad då han höll brefvet med den välkända handstilen, hennes stil, i sin hand.

Men så dröjde det allt längre innan han fick svar på sina bref, och så skref hon ej så öppet och förtroendefullt till honom som hon brukade skrifva, så tyckte Hans. Så fick han då ett bref, öppet och tillitsfullt som förr, men — —

— — — »jag känner ett stort behof att utgjuta mina tankar för dig», skref hon, »jag har länge tänkt att gjort det — men något har hållit mig tillbaka. Ack, om du kände mitt hjerta denna stund skulle du annat än gråta med mig? Men nu sitter jag här så ensam och kan endast skrifva några få ofullständiga rader, det vore annat att få tala med dig men det blir kanske aldrig.

Gud känner det han allena kan ställa det så! Det är nämligen så som du förut vet, vårt tänkande är så olika i frågan om Religionen (du får ej förtänka mig att jag säger det för med denna skilnad kunna vi ju aldri' tillhöra hvarandra tänk derpå och du skall inse det) men innan du går till beslut tala med Gud och fråga honom hvad du bör göra och du skall i sanning ej bli bedragen.

Nu vet du orsaken nu vet du allt men nu är det jag som är i ovisshet. Hur snart skall jag få ett afgörande svar från dig? Har du ännu ingen lust att gå med den hopen som följa Jesus — eller vill du välja dig en vän som är lika tänkande som du? Handla efter din öfvertygelse du vet min kärlek och kärleken kan inte tänka något ontt. Jag önskar intet hellre än att du Hans måtte bli lycklig.»

Hans hade läst igenom detta bref så många gånger, och för hvarje gång, han läste det, var det likasom att Hanna blef honom kärare. Han skref tillbaka. Han omtalade allt, öppet och ärligt. Han skref om det svaret många gånger innan han fick det sådant han ville ha det. Men ändock skulle han velat tillagt så mycket som han ej kunde få ord för, endast känna.

Han hade gripits af fasa vid tanken på att hon måhända skulle missförstå det. Han läste åtskilliga gånger igenom sitt bref och strök ut en del der stod och skref en del till.

Denna gång fick han vänta länge på svar, längre än vanligt. Slutligen erhöll han:

— — — »menar du att denna skilnad af vår uppfattning i religionen inte betyder så mycket. Ack min lilla Hans derpå beror ju allt — men hvarför älska vi då hvarandra? Hvarför? Det har jag mer än en gång frågat mig sjelf, då jag så länge haft reda på dina förnuftsuppfattningar i religionen.

Jo, kärleken har segrat öfver min vilja med hjelp af hoppet, som alltid hviskat till mig att Gud skulle till sist borttaga dina skäl och du till slut skulle omfatta Kristus såsom din frälsare och blifva lycklig emedan *han* är *försoningen* för våra synder och den enda som gifver oss tillträde till Fadern, men nu — då jag åter fick höra af dig att *Du* var främmande för det enda nödvändiga och icke heller tyckes ha något behof af detta, har jag lemnat

allt åt min Gud, mitt hopp står endast till honom för *han* kan taga ifrån dig de dåliga vapen du har till ditt försvar (de som dock till sist skola bringa dig i förderf).

Gud är mäktig att göra det och i stället gifva dig nåd att tro på en Frälsare som kanske snart skall återkomma till jorden och då — lyckliga de som känna *honom!*

Jag har nu intet mer att tillägga, endast en bön till *Dig* min älskade att du uppriktigt säger mig din tanke om detta och skrifver till mig så snart du kan — —»

Han visste allt för väl att det svaret skulle vara afgörande. Det var hans pligt att skrifva så som han ansåge rätt. Om det ock kostade på, borde han skrifva så. Om ock allt stode på spel, ville han ej heller afvika från det, som enligt hans tro vore rätt.

Men icke var det med jublande inre han afsände det brefvet.

Han försökte intala sig hopp om att han skulle få svar, men han kände att detta hopp var ovisst. Med den kännedom han egde om Hanna, kunde han ej dölja för sig att han aldrig mer hade att påräkna en rad från henne.

Han fick inte heller.

Hästarne stodo nu der ute på åkern, och Hans hade satt sig på plogåsen och låtit hufvudet sjunka ned i handen.

Den förflutna tiden drog förbi hans syn.

Han såg denna, honom så kära tid, då hon var hos honom. Han, som förr känt sig ensam och oförstådd, kände sig ej längre så; han var då säll och lycklig. Hur Hanna fästade sig allt mera vid honom, hur hon blifvit allt mera glad och lefnadsfrisk, allt mindre ofta kommit fram med det, som skilde dem åt.

Hvad der fans många solskensbilder på den taflan.

Vidare. Hennes tårade öga, då hon räckte honom handen till afsked.

Nu?

Nu var hon förenad med dem, hvilkas åsigter han ej kunde dela. Den tanken stod klar och kall för hans öga, att hon nu var förenad med dem och skild från honom för alltid. Han kände henne allt för väl för att längre vilja behålla ett kärt men dåraktigt hopp, Hanna skulle alltid älska men aldrig tillhöra honom, om han ej delade hennes tankar i trossaker.

Det kunde han ej.

Han ville ej och skulle aldrig kunna låtsa sig ega en öfvertygelse, som han ej kände, om han ock skulle förlora allt, som kunde göra hans lif gladt och leende.

Och hon?

Hon ville hellre vara en martyr för sin kärlek än svika sin tro — — —

Hur länge Hans så suttit med hufvudet nedlutadt i handen, tänkande på ett flydt lif, visste ej ens den, som nu nalkades eller, rättare sagdt, smög sig fram till honom.

Han hörde en röst som han kände allt för väl.

Det var nämdemannens, faderns, stämma, som frambrusade likt höstvinden, kall och genomträngande:

»Opp! Opp mä däj, pojk!

Låta hästarne stå på åkern o inte göra nötte för två styfver. Opp mä däj o kör!»

TRÄSKOMAKAREN.

De flesta känna ett behof af någon eller något att blicka upp till. Synnerligen för ungdomen synes detta vara en nödvändighet.

För ingen af de personer, med hvilka jag som barn kom i beröring, hyste jag en så öfvervåldigande beundran, som för Lans, träskomakaren. För socknens klockare, som drog ur stuga i stuga för att lära barnen läsa, skrifva och räkna, hade jag, som naturligt var, mera en trälaktig fruktan än en barnslig tillgifvenhet; men med träskomakaren Lans var det något helt annat.

När han stod der ute och borrade på albitarne så stickorna yrde ikring under det han trallade eller hvisslade på någon gammal slagdänga, ja då tyckte jag mig kunna stå ut med att se och höra på hur länge som helst.

Vi kommo särdeles godt öfverens. Han gömde mig många gånger under fotsacken till den för mig så högtidlige liggfjedervagnen eller å annat lämpligt ställe, då jag önskade undandraga mig klockaren-lärarens bemödanden att insmuggla vetenskapens första grunder i min skalle. Då man så kom för att söka upp den förlorade sonen, påstod Lans heligt och högt att han ej sett till mig.

Antagligen lemnade han dock i all tysthet alla om mig nödiga upplysningar, för länge dröjde det vanligen ej innan man lyckades upptäcka mitt gömställe och draga mig fram i ljuset. Aldrig fick dock den minsta misstanke rum om att det var vännen Lans, som mig förrådde.

Om qvällarne satt han i stugan och putsade och talde på träskorna, och då fick jag ofta vara hos honom. Hvad han visste mycket att tala om!

Men så hade han också mera än mången varit ute i vida verlden.

Han hade rest som sjöman i ett halft tjog år. Varit i Vestindien och stekts af solen, vid Spetsbergen och fångat sälar. Han hade varit husar och speleman, trädgårdsmästare och Gud vet icke allt. En rätt lång tid hade han uppehållit sig i Danmark, derför var det inte heller så förunderligt om han var lite dansk af sig vid mera högtidliga tillfällen.

Hvad han helst talade om var hur många spratt han gjort Träsko-Bengten.

Som man vet var det Träsko-Bengten som lärde Lans att göra träskor.

Då han kom på det kapitlet, då glänste ögonen, då kröp pojken fram, då drog han den breda munnen högt upp mot öronen och härmade Träsko-Bengten så man höll på att grina sig förderfvad.

Det der blef aldrig gammalt hur ofta man än fick höra det.

»Tala lite om Träsko-Bengten i qväll, Lans.»

»Ah näj! Dä ha'n i hört förr.»

»Näe, ja' ha' inte hört dä», påstod alltid någon.

»Inte i qväll», menade Lans på, för dä ä för me i qväll som dä' va en gång för Träsko-Bengten förr i ti'en:

Han hade vatt o arrenderat en jordbit, som han sådde vinterru på. Han fick då inte mer än han magelet kunne dra hem på en hästabör; män så många som sinn komme te 'nom dän vinteren för o ha träsko gjorda, sa han te på samma vis: »i näe min lif o själ», sa 'an, ä dä då inte raint omöjelet, för ja' har så brått mä dä forbannade tasked.»

»Han skulle ju kunna ställa fram tjuagoss mä, Träsko-Bengten.»

»Jae så mänd, män han försögte inte udan han fått se lide i hättan. Ja' kommer ihu en gång ja' ingbilla ham ja' blett å mä en tängsla. Dä va ju barra löjn, män ja' tyckte dä skulle va morsamt höra ha Bengt skulle säj om ed.

»Där ha vatt nå'n o knyckt min tängsla frå me», säjr ja' te 'nom.

»Ja' vet dä!» säjr Träsko Bengten.

Så stälde han se o mumla en ragatta o gjore hexekyser mä fingrarna.

»Se nu!» säjr 'an så. »Där ä ain husmannajävel, där taed taingslan frå de. Han har två tjör; nu lo ja' d'aina koen dö för 'nom. Förr då va ja' min lif o själ vail laior ve dom: för då lo ja öllt fajed dö raint ud!»

Var Lans nu riktigt i tagen, kunde man också få honom att tala om »dädära flåhackaned».

»Jaså dä, jaha! Jo vi skulle å te en bagare — Bengt o ja' — som bodde där Anners-Pärs nu ä, och hacka för gille. Så om meaftanen finge vi kafringa.»

»Smörj ain bid kafring te me!» säjr Träsko-Bengten te mäj.

Ve ja så titta me omkring, lå där en kolädda ingte me, o torr va hon. Så to' ja' o smorde smör på na o flydde Bengt ad.

»I tvöi tusan jävla tocka kafringa dän bagaren ältе ihob! Tacka vell ja' då byatjäringarna; dai ä då meed ligare te baga brö än dän bagarefaenen. Vore dä inte guss gåfvor som dä ä, så min lif o själ slaingde ja' ad!» säjr Träsko-Bengten; män så fick 'an säj ett par tre halare o så kröp då den kafringebiten ner.

Ja dä va då en pockers förrättning. Män på den ti'en va dä då inte så noga, då hade en inte udan tosafora o galenskap för säj. Män nu ä ad som der står i en dansk visa, ja' lärde på Fyen; »nu ä dä så länge sedan, så länge: dä hela ä löjn».

Vännen Lans var för öfrigt en ytterst ordentlig

menniska: han söp aldrig, då han arbetade, och arbetade aldrig, då han söp.

Han tog sig vanligen tjenstledighet ett par gånger om året. Då rättade Lans på sig så han blef ett helt qvarter högre än annars. Styf var han som vid en parad, då han med en adjutant på hvardera flygeln ryckte upp för lien fram till gästgifvaregården.

Mot hans stab, en gammal dragon och en husar, hvilken tjenat tillsammans med Lans, var heller intet att anmärka. Det skulle varit under Lans värdighet att utan dylikt sällskap besöka detta ställe.

Högtiden till ära och gästgifvaren till ögonfägnad hade Lans låtit vexla så han endast hade silfverpengar, oftast öfver hundra kronor. Så begärde han fram en djup porslinstallrik, på hvilken kapitalet uppstaplades.

Nu voro de vanliga formaliteterna öfver, nu höjdes glasen för konung och fädernesland.

Så länge Lans hade ett öre qvar, så länge kunde man få se de gamle, vid glasen oskiljaktige, fosterlandsförsvararne på eller i närheten af gästgifvaregården.

En dag uppvaknade helt plötsligen Lans' reseinstinkt.

Jeg vil hjem igjen til Dannemark til mit kjære Kjøbenhavn! . . .

Han sålde sina träskomakeriverktyg och allt annat han kunde undvara. Så gaf han sig i väg.

Han var borta ett halft års tid. Då han kom åter kunde man knappast känna honom igen.

Den resan gjorde honom åtskilliga år äldre.

Han tyckes sedan dess alldeles ha glömt bort både Träsko-Bengten och gästgifvaregården.

Om någon gång talet föll på den resan, kunde man vara förvissad om att Lans afbröt samtalet med ett: »ja ja, ja ja! Ålderdom är ingen bot för galenskap!»

VILLTINGARNE.

Törbaggen dro' sina stöfla' på,
Pidrom,
Han skulle åsta' te fluan.
Pidrom, padrom, paderinasken,
Koderikonken.
Syderidatten, jomf!

Folkvisa.

»Jae, som sagt ä, dä ä rent åt helsingland o gå på dätta viset länger, vi få te o gifta oss Frenne, vi ä inte för unga te'et nå'n å oss nu. Ja' ä ju snart nämmer tretti än tju'e o du ä inte stort ynger du. Dä ä rent smörja o gå på dätta viset!» Så tyckte Sven.

»Jae du har rätt i'et, men va ska dän fati'e jöra utan äta o gå o lägga säj!» säjr Frenne.

»Hade en visst så met som en vet nu, hade en väll inte skullat gått på dätta viset», menade Sven på.» Män en ha allri vatt utan ett nöt o blir väll inte nå't annat häller; annars om du mins Nils Anders' Bengta, så hade inte ja' behöft mer än stocket ut näfven för o fått na.

»Ja då va du ju osse ett besatt nöt som inte to' na. Dä skulle ju vatt en bra grebba, inte så' hon så illa ut häller o rik va hon ju så dä förslo'.»

»Jae nock va ja' helsinge så bra dum när ja' inte dä jore, för hon ville då li'a järna ha mäj som en vill ha brö' när en ä söllten. Sinn de va blena förlofvade, träffa ja' na ve stormötet i Vannebjära. Som vi så sto der o snacka, säjr hon te mäj hon tyckte ja' konne ta mäj nå't för.»

»Ja va i helsinge ska en fatti syndare jöra», mente ja' på.

»Far har ett hemman opp i Sörby, som du kanske vet», säjr hon så te mäj; »han vill järna sälja dä, köp dä bara», mente hon på. O nock konne' ja köpt dä o fått hänne te på köpet, så met konne ja då förstå; hon hade nock rifvit opp förlofningen mä den andre.»

»Ja då va du då dummer som en stock, Sven», tyckte Frenne; »män ja' ha då inte vatt stort likare ja', ja' ha så inte:

När våra arrenderat nommer 19, va ja' ju där o skulle stå för'et, som du vet reda på. Ja kom dit på hösten dä året ja' exera andre gång. På dän ti'en hade ja' dä då så bra en ville tänka säj, ska du tro. Ja hade ju hela stu'elängan o svänga mäj i, för änkan på stället o Malena, dotteren, bodde ju ner' i unnantagshuset.

Män va begriper väll ed barn.

Malena va då en bå' beskedeli' o dokti grebba, hon va väll då lite te tretti år, män hade ja' hatt reda på så met som nu, hade ja' jitt dä jäkeren. Gobben o tjäringen hade skrapat ihop så där blef väll en 30,000 riksdaler älla kanse lite te te na.

Ja' ble då bjuden ing på kaffe var da' å dom, o dä va då så hett o brett mä mäj så dä va då rakt inte likt nå't. När änkan så nå'n gång kom hem te vårt, skräppte hon då mä mäj så dä va stor skam o höra på.

O sådant lif där stunnom kunne hållas inge hos me, allri ett knyst om ed. Ja' mins en gång där va nånna hos mäj en natt o vi söp o vi dansa o härja te opp mot mornen o vi skode mä en revolver vi fått fatt på, så kullerna sitta väll i väggarna o golfvet ännu te märke. O Lille-Jens' Nils dansa sönner träskona o måtte springa hem i bara hosesackana, o kallt va dä o sny va här, för de va ve julati'n. Män allri ble där nåt nämt om dä, liaväl deras unnantagshus lå' så nära, så de konne gott höra hurdant lif där va inge. Ja, ja' kan då osse tacka Lilla-Pernillan, som hushålla för mäj, för dä va då ett riktet fruntömmer.

En gång på vintern va där en grebba o helsa på mäj o så hade ja' sagt från te Pernilla dä hon skulle säj, ja' inte va hemma, om där va nå'n som kom o ville träffa mäj. Ja, så på qvällen hade där vatt en annen grebba o sport ätter mäj, män hon fick ju gå, o dä anka

ja' då nock sinn när ja' fe reda på ed, för dä va en fästemö ja' hade i Gumlöse o som nu fick gå hela den långe vägen förjäves.

Män inte nock mä dä, änkan hade kommet te se na. När ja' så kom ing på kaffe da'n ätter, fick ja' dä: »Va du hemma i gårqväll, Frenne», börja hon så grant.

»Näe, säjr ja' då, män ja' kom hem innan sängadais.»

»Näe, ja' konne tänka dä», säjr hon.

»Haför dä!?» säjr ja'.

»Ah inte prässis för nå't», säjr hon då, »män där va visst en o frågt ätter de i går qväll», säjr hon.

»Hem bydigen konne dä va' tänkte ja' ingom me säl, för ja' hade ännu inte nå'n reda på dä gumlösegrebban frågt ätte mäj; dä va väll Lille-Jens Nils», säjr ja' då.

»Ah dä tror ja' knappt», mente änkan på, »ja' tyckte dä så' ut som dä vatt en grebba.»

»Ah då kan väll mor förstå ja' inte va hemma, för då hade ja' nock släppt ing na», säjr ja' då; män ja' va liaväl förarjad för hon satt så o drilla mä mäj, för Malena va mä inge o hörde på ed.

»Dä konne ju inte Frenne jälpa, mor», säjr då Malena, o dä va rejält jort å na, »dä va kanske nå'n som ville han skulle tjöra ett lass bränne eller nå't», säjr hon.

»Ja dä kan ju osse hända», säjr då änkan o småsmila . . .

»Jae du va mäj då ett helsinges får, som inte ble hänganes ve Malena», tyckte då Sven på ställningen.

»Ja du va ju inte stort bättre du, som inte to' Bengta, när du konne få na.»

»Jae du säjr ett sant or', hva du nu hede; men hur gick dä sinn? . . .»

»Ah dä ä just ingenting som ä värt o tal om. En qväll ja vatt hemma å skulle gå te nommer 19, mötte ja Malena. Hon skull g'ätte melk o hade ett krus i näfven.

»Var ska du gå hän», säjr ja' te na.

»Jo ja' ska g'ätte melk», säjr hon.

»Då ska ja' jädan ta ved'n gå o möda de o jälpa te o bära kruset», tyckte ja' då på.

»Du kan ju följa mä nu», mente Malena på.

»Näe dä kan väl inte järna gå an, dä så'e för galet ut tyckte ja' på, då finge folk för met o säj», säjr ja.

»Ah, lä dom snacka, de sko si nå't», säjr Malena.

»Näe dä inte värt, mente ja' då på, för ja' tyckte ju ändå dä så lide forgalet ut om en skulle mött nå'n; ja' ska förrestens hem först, män om du vell, ska ja' möda däj å jälpa te mä kruset», säjr ja'.

»Jae jör dä», mente då Malena på.

Jae, ja mötte na då, män där ble då ingenting vidare å dän gången.

Skolemästaretjäringen hade till e mä fått syn på oss, o hon jore se sinn ärane te änkan da'n ätte, o då hade hon, kan tro, hatt så met o snack om mäj hordan tosing ja' va. Män änkan hon försvarte me då o mente på dä va då inte falit mä Frenne; de säj så met, män dä ä då inte värt ta tro ve allt de säj.

Malena gick ud o ing o hade mä kaffet o jöra, män hon snappa li'aväl opp ett o anned or', o talte om ed sin för me.

Så kom då dän lea skoletjäringen te sist fram mä dä hon sett mäj i följe mä Malena qvällen förut o mente då på dä va lide mo'nn besynnerlet om ja' konne tro mäj te titta så höjt, ja' hade ju inte nå't som va värt å regna, o ja' va då inte nå't stadgader; män dän gången fe hon då inte met vann på qvärnen, för änkan svara rätt inte nå't te ed . . .»

»O allt dä där tala' Malena om för de?»

»Jae dä jore hon.»

»O du fria ändå inte te na. Ja dän gangen va du då ett helsinges nöt.»

»Ah du ska liaväl tänka däj Malena va ju sina tretti år; o ja' hade justament inte för mäj te gifta me ve dän

ti'en. Män dä kan väll hända ja' jort allvara å ed, om inte änkan kommet o jort galet å ed.»

Nu hade ju änkan en ko . . . .

»Hade hon inte monn en? . . . .»

»Ah dä konne ju gå an så te dä hushållet. Så en ättermidda', ja' va där inge o fe kaffe, fråga' hon om ja' inte ville jusa dom mäns de ga koen te natts, för hon så', sa' hon, dä ja va där ute o så om ögen ändå ve den ti'en på qvällana, o fähuset lå ju ing te stallen, o sinn va hon ju se rädder om värmen.

Jae dä va ja' då justamänt inte mot på; ja' skulle nock akta värmen, mente ja' på.

Jae dä tvifla' hon inte på; där va ju sådan or'ning hemma te vårt, tyckte hon, å ja' va nock van te va aktiver, säjr hon.

Jae, så juste ja dom då.

Dän första ugan ga änkan säl sin ko, män sinn kom Malena en o annan gång o skulle fo'ra na. Så höll ja' lyktan för hänne, sinn höll hon na för me män ja' strödde onne ögen.

När dä så gått på dä viset en ti, tänkte ja som så: dätta går inte länger i lås, Frenne lille, utan nå't får du jöra!

Så en da' hade ja' vatt å ve markas i Broby, o ja' hade då fått mäj holianse i helsan. När ja' så kom hem, fe ja' fatt i en romanbog, ja' lånt, o skulle läsa lite, för värre va ja' då inte. Ve ja' då satt där o läste, kom Malena ing o frågte om ja' jett ögen ännu, för hon skulle je koen.

»Näe kass' dä ha ja' slat rent glömme på», säjr ja', o bort o feck fatt i lyktan.

När vi så komme ut i stallen skulle hon först jusa me män ja' ga ögen o strödde onne dom. Som hon så hållet lyktan lite, hängde hon opp na på en pinne, der satt i väggen.

»Där hänger hon ju bra», säjr hon.

Jädan i da, tänkte ja', män ja' så' då te ögen o låts'om ingenting. Sinn to ja' ner lyktan o så jinge vi ut o skulle je koen.

Dä vara då bå' länge o väl, Malena hade då så met o jöra mä o rest opp fo'ret.

»Hade ja' inte lyktan o hålla, skulle ja' jälpa de», tyckte ja' på.

»Där ä ju mä en pinne borte i väggen», säjr hon då, »häng lyktan där.»

Jae, ja' hängde dän då, sinn skulle ja' jälpa te. Män hur dä så va, to' ja' grebban om lifvet.

»Ah näe fy! Nä lä ble! Ah näe kan du inte lä va!» säjr hon; män jädan vette hur dä kommet te gå, om inte nån i däsamma tatt i stalldörana.

Dä va änkan som kom, hon visste ja' vatt ve markas. När hon kom ing, sa hon då ingenting utan gott o väl, o vi pyssl' om koen.

Jae, sinn ble dä då allri mer mä dä'; o sinn kom ju dändäre o fria te na o så ble Malena jivt — män ja ankar ed liaväl nu när ja' tänker på ed.

»Jae en ä då bra dommer många gånga här i varden, ja' tar inte länger än te mä säl», menade då Sven.

»Jae du har rätt i ed Pröjs; så va dä mä dä. Följ du mä opp åt byen, Sven?»

»Va ska en där?»

»Ah, vi ska opp o se vi få fatt i nånna grebbor. Ja' tänker Törkels tjenstegrebbor komma väll ut i qväll. Den ena å dom, dän lilla, dä ä då en redet jäkla grann grebba; ja dän andra ser häller inte ut som hon ätet opp nådeåren för räfven.»

»Men vaför vänta du inte i söndasqväll, Sven, ja' kom straks ätte du hade gått? Ja träffa på vår dräng, han sa han mött däj mitt för tjyrkan.»

»Jo dä kan du väll begripa, Frenne, dä ja inte hade lust te gå deruppe å drifva ensammen, o hem i helsinge konne

forrestens veta när du kom: du hade ju fått fatt på Stora-Elna o ja konne justamänt inte tro hon skulle släppa däj så snart älla du hänne häller.»

»Näe dä forståss; men ja' jeck då frå na, så fort ja' konne. Som ja' så jeck, mötte ja' Törkels tjenstegrebbor; så följde ja' ju mä dom ett stycke opp mot byen, män du ska tro ja' jeck o mol jävlagryn inom me säl för du inte konnad vänta.»

»Jae dä va åt helsinge rent, hade ja' konnad tro vi skulle rågad på dom, hade ja' väll inte gått hem så snart, ja' hade väll inte. Män hem i helsinge konne lutta dä.»

»Jae du ska förstå ja' sa te dom på förhan'. För ja' o min söster följde hem Ola Jens' Ingar, hon hade vatt te vårt om dan; när vi så kom opp i byen mitt för nämdemannens, sutto der en del grebbor o dränga ute på stenjäret ve väjen. Så säjr då Ingar, ve vi va mett för, dä ä Frennes fästemöer, säjr hon.

Ja dä ä dä, min lif o fattia falteralla, säjr ja', o så sprang ja' bort o satte me på järet mitt mellan Törkels grebbor o så vyska ja' te den lilla, Nilla hette hon vesst, dä de konne gå neråt ve nieti'en på qvällen.

De komme då osse, som sagt ä, män va ville ja' jöra, ja va ju ensammen?»

»Men vaför konne du då inte sagt å dä, dä va ju rent åt helsinge, hade ja' bara hatt reda på ed, hade ja' nock väntat ut de rätt hur länge du hade dröjt!»

»Joe se du förstår, Sven, ja' va inte riktit säker på de skulle komma.»

»Jae dä va då rent åt helsinge.»

»Ah ja — män vi konne kanske få fatt dom i qväll, ja' hör där ä spel oppe . . . .»

Så gingo de upp mot byn.

Der fans just inte så mycken ungdom församlade den gången; det hade regnat på eftermidda'n och nu på qvällen hade det mulnat till igen som det skulle komma ännu

en skur. Ett par pojkar hoppade omkring der uppe på vägen, utan att allt för mycket bekymra sig om takten, dragspelet angaf.

Torkels tjenstepigor syntes ej till i qväll, men de råkade dem väl en annan gång, för Sven reste till Amerika på våren — och på sommaren fick den ena af Torkels pigor en unge.

»Män dä kan nu ingen doktor jälpa!»

”STRÖTTA.”

På långt håll kunde man känna igen henne på den lukt af potatis och surt bröd, hon spridde ikring sig. Men hon hade inte råd att lefva kräsligare.

Besynnerligt var det för öfrigt att hon kunde dra sig fram med sina tre barn utan att erhålla fattigunderstöd.

Det fick då gå som det kunde. Om vintern fick hon slita fingrarne med att spinna skäktefall och under sommaren böja ryggen under groft utarbete.

Som sagdt, gick gjorde det i alla fall, fast hon inte alltid hade det så fett, stackaren. En tid hade funnits, då hon sluppit arbeta så hårdt och likväl kunnat ha stekt fläsk till potatisen och smör och mjölk till brödet. Det var en lugn, lycklig tid.

Så förderfvade mannen sig en dag vid stenspräng-ningen och kom på lasarettet.

Man vet hur det är, då den fattige kommer på ett lasarett: der skära de armen af honom om han fått ondt i fingret, och benet, om han fått ondt i en tå. Är det då så, att man inte tål vid stympningen, dör man.

Han tålde inte vid den.

Lika bra kunde det då för öfrigt vara för honom som om han fått vandra omkring längre här i nådetiden, då han kommit att gå omkring på träben, eller borra mera sten, då han inte haft mera än en arm att reda sig med.

Hon, enkan hans, tyckte nog det var krångligt, då hon fick veta att hon inte hade någon mera att trösta sig vid här i verlden. Men så måste hon torka bort

tårarne, för hon fick göra annat än gråta, om hon skulle kunna dra sig fram med sina små.

Så fick hon försaka fläsket och smöret och mjölken också. Pojken hennes kom ut att vakta, fast han just inte var så gammal.

Nu gick det att svälta sig fram med de andra två ungarne, men gno fick hon.

Det var nu man började kalla henne Strötta, hon het annars Bengta.

På sommaren var hon ute och band råg. De gamle stutarne ha de hårda hornen, som man säger; inte var hon justament så gammal, men »hårda horn» hade hon, för hon gick ledigt nog ut med att följa sin afhuggare, som annars var en ovanligt rask karl.

Om det var detta eller något annat, som gjorde det — nog af, de gifte sig vid jultiden.

Ett egendomligt bröllop var det, påstodo de som voro der, för det var ingen som fick en droppe — men likaväl blef brogemannen (brudgummen) full.

På vintern fick han sig arbete med rothugge och förtjenade 33 öre om dagen och födan också, för han var, som sagdt, en ovanligt rask karl. Nu kom det åter fläsk in i huset en och annan gång och stundom litet bränvin också.

Han tyckte det vara roligt nog att vara gift, för han hade inte haft någon som pysslat om sig sedan hans mor dog, och det var nu en tid sedan dess. Hon var belåten öfver att ännu en gång vara kommen in i äkta ståndet. Hon var i behof af en karl, han af ett fruntimmer.

Under sommaren skar han torf, hon kärrade upp den. De tjenade, efter sina förhållanden, bra med pengar.

På efterhösten slog han sig på att dika. Så skulle han gå in till staden och köpa sig en ny spade; den gamle var uppsliten.

Han tog med sig alla pengarne, de med svett och möda kunnat förtjena.

»Du behöfver väl inte ta alla», tyckte hon.

»Inte så godt veta hur många en behöfver», menade han på.

»Men om du skulle komma i sällskap! . . .»

»Sällskap?! . . .»

Hon var orolig, han kom inte igen på ett par dagar. Då han kom, hade han hvarken spade eller pengar.

De hade så väl behöft både det ena och andra, för hon skulle en tid efter föröka familjen.

Tungt var det, men hvad skulle de också gifta sig efter!

Hon hade åtminstone varit gift förut, så hon borde vetat akta sig.

DROPPAR.

Menniskorna kunna delas i två klasser:
får och fähundar.

De förra äro matnyttiga djur — synnerligen lamköttet är en eftersökt läckerhet — och af deras hud göras de berömda fårskinnspelsarne. De senares kött är ej smakligt utan för hundturken.

Om en mera framstående medlem af fähundsslägtet genom liemannens försorg föres till de saliges jagtmarker, blir hans skinn uppstoppadt och sändt till något museum.

Fåret utmärker sig i öfrigt genom sitt bräkande, fähunden genom sitt skällande.

Medelst korsning mellan får och fähundar uppstår skolemästarerasen, som till sitt yttre påminner mera om fähunden, till sitt inre mest om fåret.

*

Gud kan ej dyrkas utan genom kreaturens lycksalighet, påstår en stor tänkare; är detta en sanning, har allt Gud så under en förfluten som närvarande tid fått åtnöja sig med bra litet dyrkan.

Både Gud och kreaturen förlora på dylikt.

*

Svenska nationen är, som bekant, ytterst frikostig. Om ock halfva ens förmögenhet ginge åt till en lukullisk fest, der man hade tillfälle att se och undfägna sina vänner, fästade ej den storslagne svensken sig vid detta. Om en kanna bränvin kostar 2 kr. eller 3 kr., låter man

inte afskräcka sig af priset. — Skulle en bra bok komma ut, kan hon för att finna någon spridning inte kosta öfver 1 kr., för erhållande af större afsättning ej öfver 25 öre. Hur mången gång har ej detta visat sig!

Ingen, som rätt känner den stolte nordbon, har rätt att förvåna sig öfver dylikt.

*

Man bör ju ej kasta perlor för svin eller helgedom för hundar?

Sant! Men för hvilka skall man då kasta det?

*

Man har länge påstått att tacksamhet är en sällsynt dygd. Sådant snack! Menskligheten är uppfyld af tacksamma menniskor: Förr i verlden lefde en gång en smed, som fick tack för allt hvad han smidde. Så band smeden sin katt i smedjan, och för hvart smide, han fick tack för, tackade han katten.

Katten dog.

»Hör ni godt folk», sade då smeden, »hur kärt det mig ock är, kan jag inte längre smida till detta pris. Min katt fick under senare tiden lika mycken tack som jag. Han dog. Han tålde nog inte vid den kosten. Jag vill inte bli ihjeltackad.»

Sorgligt då man råkar så otacksamma menniskor som denne smed!

*

Barmhertighet och välgörenhet är medfödt hos menniskan.

Om en person dör och den aflidne lemnat en liten smula efter sig, bespisar vanligen sterbhuset de fattige med en riklig måltid — »en stor rågbulle till hvarje jemte kokt fläsk och risgröt» — efter måltiden erhålla de kaffe.

Tidningarne få en välgörenhets-lokal-notisbit — nödiga underrättelser lemnas af sterbhuset.

Dygden bör belönas!

De fattige äro också barmhertige och välgörande på sitt sätt.

Somliga menniskor förstå konsten att öfva barmhertighet för billigt pris, andra kostar det deremot tusentals kronor. Men om ock priset är olika, få de alla ett godt och fridfullt samvete, som säger dem: du har icke verkat förgäfves, du kan med lugn skiljas från denna verldens vedermöda och arbete, du ädla och varmhjertade menniskobarn!

Ädla välgörare! Mån I skörda här eller der den lön, edra gerningar värda äro. Mån I erhålla hög procent på hvarje tolfskilling, de behöfvande och arma kostat eder!

*

Hur mycket godt har icke tanken på ett lif efter detta åstadkommit här i verlden. Hur mången har ej, då han eller hon gjort en god gerning, tänkt på samma sätt som en käring sade, då hon tog nattvarden två gånger i stället för en.

Hvarför?

Dä ä ett salighetsmedel.

*

Man har talat mycket så förr som nu om oegennyttiga menniskor. Men man har kanske lika mycket sysselsatt sig med en hel del annat, som aldrig funnits, finnas eller kan finnas.

Oegennytta! Hvad är väl det, om icke på sin höjd öfverilning?

Äfven de, som efter bästa förmåga söka slå blå dunster i ögonen på Vår Herre och gerna utannonsera sig

som af verlden förtryckta, men af Gud särskildt gynnade söner och döttrar — äfven de synas i likhet med oss andre syndare icke ha något emot en belöning för sina goda gerningar.

I en religiös tidning, som åtminstone den gången kunde kallas ett sanningsvittne, stod:

»— — — Tänk efter! Vårdar du dig verkligen om de fattige? Beder du Gud om nåd att han må visa dig fattiga, som du kan hjelpa och tjena med dina egodelar på så sätt, att du betraktar dem likasom en sparbank, i hvilken du kan sätta in dina penningar mot hög ränta? — — —

Se här en bekännelse, så öppenhjertig, att man knappast kan tro den vara kommen från ett sådant håll.

O, I oegennyttige fariseer! Hvad skolen I säga om ingen hög ränta utdelas i den der sparbanken för de goda gerningar, I ockren på?

Men — hvem vågar väl lyfta upp sitt hufvud och säga: jag gör det goda för det godas skull?

Det är nu en gång för alla så att ingen menniska — omvänd eller oomvänd, god eller ond, får eller fähund, med all respekt för de civiliserade, tvåhändte djuren — någonsin vid närmare besinning gjort, gör eller kommer att göra en enda fullt oegennyttig handling.

Hvem väntar ej af sina medmenniskor, af sig sjelf eller — hvilket härvidlag ej är bättre — af Gud lön för det goda man uträttat.

*

Må hvem som vill kalla det uppfostran, jag håller på dressyr. Hvad annat är den närvarande uppfostringsmetoden? Att »sitta vackert», att »tacka», att »hoppa maxis» — se der hvartill ännu i vår tid uppfostras. De, som skola blifva de yppersta, skola odla sitt förstånd, d. v. s. hos dem skall en inpumpning af andras tankar, lär- och fördomar verkställas.

Få ha af naturen blifvit så utrustade att de efter denna omgestaltning förstå och kunna göra sig fria från det onaturliga oket. Få ha nog mod och nog kraft att kasta bort dessa civilisationens frukter.

*

Hur olidligt ofta höres ej: det der var utmärkt qvickt!

Hvarför?

Derför att *han* har sagt det eller ock *hon;* någon herre eller dam, som annonserar sig sjelf eller, i lyckligaste fall, genom sina vänner utannonseras som en ovanligt stor qvickhetsmaskin.

Ingenting finnes som man här i verlden har en så uppriktig fasa för som att synas dum. Men med detta som annat: det man mest fruktar för, af detta angripes man lättast.

Dumhetsfruktan framdrifver denna syndaflod af qvickheter, hvilken väl en vacker dag kommer att dränka alla förståndiga menniskor — ett törhända ej svårt arbete.

Den, som undersöker en qvickhet, stor eller liten, gammal eller ung, skall finna den vara sammansatt af större eller mindre korn af dumhet.

Den s. k. äkta qvickhetens värde ligger deri att dumhetskornen äro mycket små och utslungas med stor färdighet.

*

Om ock en menniska är aldrig så späckad af tro och hopp, sitter likväl otron och tviflet i någon rynka af själen och grinar åt hela ståten; men åter — hur nedsänkt i otrons och tviflets kolsvarta mörker en menniska än må vara, har ändock själen ej kunnat helt utestänga trons och hoppets ljusglimtar.

Så är det nog för öfrigt med allt, som rör sig på det mystiska djupet, som kallas menniskans inre. Egenskapen *A*. må nämligen finnas i hur hög grad som helst så finnes ändock alltid plats för dess motsats *B*.

Man kan kalla det mensklig skröplighet, men i så fall är det en välsignadt bra skröplighet: ty att så är förhållandet har mera än något annat gjort att menniskorna kunnat uppnå en t. o. m. för däggdjur ovanligt hög ståndpunkt.

*

Detta kan ej gå, det har den allmänna opinionen emot sig; den allmänna opinionen är för detta, det kommer nog att gå igenom!

Hvad är den allmänna opinionen?

Het ej det vilddjuret så, som för snart 1900 år sedan bölade: korsfäst! korsfäst! då man hviskade i dess öra: han är en ogerningsman.

Den allmänna opinionen är nu nittonde århundradets stora landsvägslokomotiv.

Att tala om det allmänna opinionen har något omdöme, är emellertid ytterst grinaktigt. Har väderqvarnen, som står der uppe på kullen, något omdöme? Är det väderqvarnsvingarne som göra att det blåser, eller är det vinden som gör att de surra omkring?

*

Lögnen och sanningen äro svårare att skilja från hvarandra än man skulle kunna tro. Ingen sanning finnes, i hvilken inte lögnen åtminstone kan sticka sitt lillfinger, ingen lögn, om ock aldrig så stor, der icke ett litet rum finnes för sanningen.

*

Man har i många herrans år skällt på och öfver tyranner, hvarför ej i det stället på dem, af hvilka de

uppfostras? I alla tider har man sökt och skall man söka hopens beundran. Ingen vinner eller har ännu vunnit denna hops aktning och beundran utan den som i ett eller annat hänseende satt eller sätter sin stöfvelklack eller toffel på dess nacke.

*

Det är med tankar som med menniskor, de likna hvarandra i mycket. Några se ut att vara djupsinniga, men äro endast dumma, andra se dumma ut, men äro allt annat än detta. Några äro sjukliga, andra friska. En del ha en vacker yta, men ej något under henne, andra dölja under en motbjudande, ja stundom rent af vämjelig yta, ett så förträffligt innehåll att man häpnar.

Det intryck vi få vid den första åsynen af, den första bekantskapen med dem är vanligen det rätta. Ofta finner man dock det man misstagit sig i sitt omdöme: man förvånas öfver att finna stinkande ruttenhet under den vackra ytterhinnan eller ock känner man en glad öfverraskning vid upptäckten af behag och sanning, der man trodde sig finna fulhet och uselhet.

*

Bättre är att komma fram med ett eget tankebarn, om ock magert och lemmalytt, än hänga trasgranlåt på ett barnhusbarn och sedan inbilla de okunnige att det är ens eget.

VID GRÄNSEN.

Ha! — jag känner mig ej mera igen.

Hvad hufvudet kännes lätt!

Det var liksom en klippa hade remnat der uppe i hufvudet, i hjernan, eller som en frisk vind skingrat en dimma.

Allt, det jag förut funnit betydelsefullt, är nu för mig mindre än intet. Jag står inför något okändt.

Är det vansinnet?

Vansinne är ju oreda, mindre än vett; men detta förefaller mig, oaktadt det dunkel som hvilar öfver det af mig ej förut anade, som det ej kunde vara mindre än vett; -- men det är dock som ett kaos.

Skall en inre, för mig ny verld utvecklas ur detta? eller . . .

Jag skulle gifva allt om jag finge återgå till mitt förra tillstånd och jag skulle vilja gifva allt för att slippa återkomma till detta mitt förra tillstånd.

Så besynnerligt!

Hvad menniskan ändock är för en dåre: om någon kunnat beskrifva ett dylikt stadium som det, i hvilket jag nu befinner mig, hade jag ansett honom vara antingen sjuk eller galen, ehuru detta ej, enligt de begrepp menniskan vanligen bildar sig om dessa tillstånd, kan jemföras med dem.

Endast ett står qvar — men dunkelt, ofattligt — det är GUD. Det är som jag dock skådade djupare in i Honom — jag, det ringa atomet af det oändliga, alltuppfyllande, af Gud.

Sällsamt!

Jag känner — jag vet icke hvad! Kan icke beskrifva det.

Beskrifva! — Ha! — Kan man väl ge andra föreställning om det man känner? Ja kanske — om man kunde skrifva med elden, med vinden, med blomsterdoftet, med musiken . . .

Vi se verkningarne, de verkningar som kunna varseblifvas af våra sinnen, och så — anse vi att inga andra verkningar än de af oss iakttagne kunna utgå ur den orsaken, och hvad mera — vi vilja i vår förmätenhet beskrifva en källa, en orsak, efter det obetydliga stänk af verkningar, som vi varseblifva.

Hvad äro vi?

Nyfikna barn, uppblåsta dårar.

Detta vore en rubbning i naturlagarna, säga VI — de allvetande sandkornen, som om vi kände alla tings yttersta orsak, vi som kanske bara inte känna denna omätliga orsaks tunna skal . . .

Hvad tillståndet uppe i min hjerna kännes egendomligt. Det är som ett stort rum vore uppfyldt af väntan oeh sabbatsfrid. Var det något sådant som grep jorden, då hon bidade på det, som skulle uppväcka lif?

Ha stormarne lagt sig i hufvudet för att aldrig mera uppvakna eller — är det endast en sekund af hvila och . . . för att sedan den förhärjande orkanen skall ödelägga allt?

Är det ej ett dylikt tillstånd vi känna i själen då lifskraften slappas, upphör och döden inträder. Det liknar hvilan efter en lång, hård arbetsdag. Mera af aftonens anande lugn än morgonens kraftfulla, lugna aning om verksamhet.

Lif! — Död!

Korta ord de der, men innehållande allt. Af oss menniskor äro de oförstådda.

Skulle vi ej, om vi voro döda, bäfva — om vi så

kunde — lika mycket för uppvaknandet, till lif, som vi nu göra det för nedsjunkandet, i död.

Hvilket är bäst: storm eller lugn, lif eller död . . .

En myra står vid ett hinder, som hon finner omätligt. Kanske känner hon då i likhet med menniskorna sin egen litenhet. Så lyckas myran arbeta sig upp öfver det, som hon först ansåg som något oändligt, stort. Då hon nu kanske för en stund hvilar sig på hindret som låg i hennes väg, då — tänker hon då måhända i likhet med med oss i vår vishet ovise att hon känner det allra minsta i det inre för det hon trampat en ringa del af ytan, och då — anser hon kanske då att hon dock är bra mycket större än detta hinder, hon nu hvilar på, och som hon förut funnit så stort, så öfverraskande stort?

Stora myra, lilla menniska!

Här finnes ögonblick då det svåraste, det största en menniska kan, ljuder så: »Fader! Icke som jag vill utan som du.»

Då de högsta andliga förmögenheter, vi veta oss i besittning af: förstånd, vilja — måste slitas sönder för något obekant.

Slitas sönder! Kanske — kanske endast antaga en annan form för att vi, befriade från sjelfbevarelseinstinktens smuts, med renad egoism, ädlare egennytta må kunna intaga en ny — möjligen sjelfständigare — plats i skapelsekedjan . . . .

INNEHÅLL:

Upp! . . . . . 9.
Redaktören . . . . . 10.
Styfbarnet . . . . . 12.
Skolkamraterna . . . . . 14.
Brottslingen . . . . . 16.
Ljus! . . . . . 18.
Fram . . . . . 19.
Vaggvisa . . . . . 20.
Gryning . . . . . 21.
Simson i Gaza . . . . . 22.
Vårbrus . . . . . 24.
Svalget . . . . . 25.
Välgöraren . . . . . 27.
Kroppsarbetaren . . . . . 29.
Rop . . . . . 32.
Knifslipning . . . . . 34.
Ovädret . . . . . 36.
Ren flagg . . . . . 37.

Nödankare . . . . . 39.
Lave . . . . . 45.
Bröstsocker och näsblod . . . . . 55.
I ungdomens vår . . . . . 61.
Träskomakaren . . . . . 109.
Villtingarne . . . . . 115.
»Strötta» . . . . . 125.
Droppar . . . . . 131.
Vid gränsen . . . . . 141.

I bokhandeln har förut utkommit:

KABBALÖK.

Både det och detta

af

Per Weiland.

"Kabbalök — egendomliga, skånskt klingande titeln — *godbitar, som göra sin förf. heder.* Exempelvis det versifierade stycket 'barmhertighet'." (*Budkaflen.*)

"— — *sjelfständighet i stil och uppfattning.* En viss flägt af *omedelbarhet* genomgår hans framställning."

(*Lunds Veckoblad.*)

På ALBERT BONNIERS förlag har utkommit:

GÖINGEN.

Bygdemål från Sydöstra delen af Vestra Göinge härad,

af

Per Weiland.

"— — — trogna skildringar af allmogens seder, vidskepelse och uttryckssätt — —" (*Lund — Henrik Wranér.*)

"— — — värdt att ställa vid sidan af det bästa inom denna gren af literaturen. Hans visor äro ypperliga. — —"

(*Karlskrona Veckobl. — N. Lundh.*)

"— — När man kommit in med det rätt svåra "främmande" språket, finner man berättelserna mycket underhållande — —"

(*Smålandsposten — Sigurd*)

"Utgifvaren hoppas att dessa bidrag till teckning af folklynnet från en snart svunnen tid ej må vara helt och hållet gagnlösa, och i det hänseendet kan han vara trygg — — — verkliga juveler af humor och svenskt skämtlynne — — —"

(*Östgöten — Isidor Kjellberg.*)

"— — — en godbit som skall skänka rätt mycket nöje. Hr Weiland bjuder läsaren först på fjorton stycken trefliga visor — — alla på ett mästerligt sätt imiterande den nuvarande svenska folkvisans tonart — — — Både förklaringen och sjelfva uppteckningen gifva intryck af tillförlitlighet, likasom man otvifvelaktigt måste anse att hr Weiland lyckats i sin sträfvan att lemna en sann och åskådlig bild af folklynnet, sådant det delvis ännu ter sig i bygderna."

(*Finsk Tidskrift — Ernst Lagus.*)

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND
15000 400894489